

VINERI • 9 SEPTEMBRIE 2005 • ANUL LV NR.36

FOAIA

FONDAT ÎN 1951 70 ANI

românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Portul muierilor din Chitighaz

„Văd bucuria copiilor...”

Întrebări vechi și noi despre învățământ

CALENDAR ORTODOX

- 12 septembrie, luni – Sf. Mucenici: Autonom, Macedonie și Teodul. Odovania Praznicului Nașterii Maicii Domnului
13 septembrie, marți – † Înaintepăznuirea Înălțării Sfintei Cruci; Sf. Sfințit Mc. Corneliu Sutașul;
14 septembrie, miercuri – (†) **Înălțarea Sfintei Cruci.**
15 septembrie, joi – †) Sf. Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș; Sf. Mare Mucenic Nichita Romanul
16 septembrie, vineri – Sf. Mare Muceniță Eufimia.
17 septembrie, sâmbătă – Sf. Muceniță Sofia și fiicele sale: Pistis, Agapis și Elpis
18 septembrie, duminică – Sf. Eumenie, Episcopul Gortinei; Sf. Mucenici Ariadna și Castor Duminica după Înălțarea Sfintei Cruci.

AGENDĂ

12 septembrie

1912 – s-a stins din viață Zenobia Drăgan, soția lui Ștefan Rusu, ctitorii bisericii ortodoxe din Otlaca-Pustă.

13 septembrie

1913 – a murit, într-un accident aviatic la Bănești-Câmpina, Aurel Vlaicu, pionier al aviației mondiale.

14 septembrie

1864 – s-a născut, la Arad, Gheorghe Alexici, care din 1897 a fost profesor la Universitatea din Budapesta, la catedra de limbă și literatură română.
1993 – a murit prozatorul Geo Bogza.

15 septembrie

1521 – a murit Neagoe Basarab, domn al Țării Românești, autor al Învățăturilor adresate fiului său Teodosie, sprijinitor al culturii românești, ctitor al bisericii episcopale de la Curtea de Argeș.

16 septembrie

1873 – s-a stins din viață mama lui Iosif Vulcan, Victoria Irinyi. Este înmormântată la Leta Mare.

17 septembrie

1888 – a murit, la Paris, Iulia Hașdeu, poetă, fiica lui B.P. Hasdeu.

18 septembrie

1600 – a avut loc lupta de la Mirăslău, unde Mihai Viteazul a fost înfrânt de Gheorghe Basta, comandantul trupelor imperiale și a pierdut Ardealul.

Poza săptămânii

Hai la dans oameni buni! Ce mai așteptați?

București

„Respingerea” lui Murgu în Ungaria naște proteste în România

Fundația Națională pentru Românii de Pretutindeni a lansat miercuri, 31 august, un apel către asociațiile românești din întreaga lume să protesteze pe lângă ambasadere ungare din țările în care se află, față de refuzul autorităților maghiare de a amplasa o placă comemorativă Eftimie Murgu pe zidurile cetății Buda.

Reamintim că această placă urma să fie instalată, la cererea Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria și cu ocazia împlinirii a 200 de ani de la moartea revoluționarului român, pe zidurile cetății Buda, pe

locul unde revoluționarul român a fost deținut.

„Gestul autorităților ungare demonstrează totală incapacitate de adaptare a modelului democrației ungare la principiile europene ale multiculturalismului, atât de promovat pe lângă alte idei mult mai radicale, atunci când, aceiași democrații unguri trec granițele statelor vecine. Nerespectând nici măcar reciprocitatea gesturilor generoase pe care România le face admitând instalarea pe teritoriul național a mii de simboluri ale minorității maghiare, guvernul maghiar întărește convingerea, de

atâtea ori invocată de istoricii români, slovaci, sârbi sau germani, că asimilarea minorităților naționale este o politică de stat, iar așa numitele «autogovernări minoritare» nu sunt decât fațadă lipsită de conținut, sub care se ascund astfel de gesturi”, se arată în comunicatul FNRP. Fundația Națională pentru Românii de Pretutindeni cere, totodată, asociațiilor românești de pretutindeni să informeze, în legătură cu acest subiect, instituțiile internaționale care se ocupă de protecția minorităților naționale.

RGN-Press

Băile Herculane

O nouă conferință despre Eftimie Murgu

În zilele de 9–10 septembrie, în stațiunea Băile Herculane va avea loc simpozionul „Revoluția de la 1848–49 în Banat. Solidarități și separații”. Evenimentul este dedicat aniversării celor 200 de ani de la nașterea lui Eftimie Murgu. Pe lângă participanții de la renumite universități din România, vor rosti prelegeri și prof. univ. dr. Gheorghe

Petrușan. În după-masa zilei de 9 septembrie se va vizita stațiunea Băile Herculane și împrejurimile, iar în ziua următoare se va organiza o deplasare în satul natal al lui Eftimie Murgu, la Rudăria, care azi poartă numele renumitului înaintaș. Aici se vor depune jerbe de flori la monumentul revoluționarului.

I. Kaupert

Bătănia

Vizita premierului

Gyurcsány Ferenc va face o vizită în ziua de 24 septembrie în orașul bichișean, unde este invitat de numeroase cluburi ale pensionarilor, care în această zi își vor da întâlnire la Bătănia. Conform planurilor, premierul ungar va ține un discurs în fața a 10–12 mii de oameni pe terenul de sport al orașului.

E. I.

Budapesta

Filme românești la festivalul naționalităților

Zilele trecute s-au încheiat înscrierile pentru concursul de filme al naționalităților din Ungaria. Filmele concurente vor fi prezentate la a IV-a ediție a Festivalului de Filme a Naționalităților din Ungaria, care se va desfășura pe 17 noiembrie a.c. Manifestarea, organizată de Direcția Generală pentru Minorități a Televiziunii Maghiare, are ca scop prezentarea creațiilor

și atelierelor de filme ale naționalităților din țară și să facă propagandă acestor filme în mijlocul naționalităților, a altor națiuni și printre creatorii din țara mamă.

Printre concurenți se află și doi redactori ai Redacției românești „Ecranul nos-

tru”. Tiberiu Boca s-a înscris pentru concurs cu un film despre istoricul și arhitectura bisericii ortodoxe române din Cenadul Unguresc, iar Aurel Becan cu un film despre corul Sf. Dumitru din Seghedin. Acestea vor concura în categoria „film documentar”. R. P.

**Încheierea ediției:
marți, ora 18.00**

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foia românească aparține autorilor. Foia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: Portul românilor din Chitighaz
(Foto: din arhiva profesoarei Maria Sarca Zombai)

Întrebări vechi și noi despre învățământul minoritar

În urmă cu două săptămâni, Liceul Românesc „Nicolae Bălcescu” din Iula a găzduit o mică întrunire a profesorilor de naționalitate din Ungaria, precum și a unor reprezentanți din cadrul Ministerului Învățământului. La această ședință s-au discutat problemele cu care se confruntă învățământul minoritar românesc, și nu numai, la început de an școlar. Cu directoarea **Maria Gurzau Czeglédi** și profesoara **Florica Santău** am vorbit despre situația liceului la început de an, precum și despre conferința care s-a ținut în sala mică a Centrului Cultural Român.

– Doamnă directoare, care este situația Liceului Românesc în acest an? Cum au reușit absolvenții din 2005?

– În prezent la școala noastră s-au înscris 345 de copii. În timp ce la alte școli se comasează clasele, numărul copiilor scăzând, la liceul nostru se ridică numărul elevilor. Pentru prima dată în istoria liceului pornim cu trei clase paralele: două de-a noua și cea de an pregătitor. Un fapt îmbucurător este că la început de an am obișnuit să facem o sinteză a rezultatelor admiterilor copiilor noștri, care și în acest an a fost unul deosebit de bun, în pofida faptului că s-a ridicat foarte mult punctajul de admitere la facultăți. Din cei 37 de absolvenți doar doi nu și continuă în acest an studiile, ceilalți au reușit să intre la instituții de învățământ superior, în cele mai diferite domenii, ca economie, psihologie, arte, pedagogie, opt dintre absolvenți plecând în România la studii.

– La ședința din 30 august ați vorbit despre experiențele de la bacalaureat, cu precădere despre cele privitoare la cursul de cultură și civilizație românească. Ne împărtășiți și nouă concluziile finale ale celor roșite la ședință?

– Am încercat să fac o sinteză a experiențelor lega-

te de acest tip nou de bacalaureat, cu un accent privind situația noastră minoritară. Am prezentat, totodată, câteva lecții-model cu privire la transmiterea cunoștințelor pluridisciplinare. Iar în ce privește materia despre care am vorbit, în fond, am încercat să arăt că mereu am avut nădejde în reușita ei, dar în același timp a fost mereu prezent și eu-l luciferic, întrebându-mă mereu dacă e nevoie de așa ceva, dacă oare e util și bun tot ceea ce facem. Iar răspunsul este clar. În această lume a calculatoarelor este o disciplină foarte utilă și folositoare pentru elevii noștri, pentru menținerea culturii și civilizației românești, să-i determinăm ca, alături de cunoștințele însușite la noi, să-și îmbogățească cunoștințele despre cultura românească în general. Astfel, ei vor putea deveni cetățeni ai acestei culturi europene, păstrându-și totodată identitatea culturală și etnică.

– Până de curând dumneavoastră ați fost referent pe problemele limbii române la Centrul de Dezvoltare Umană și Informare din Județul Bichiș. Cum s-a schimbat această situație?

– Aproape de opt ani de zile am avut această însărcinare spre Centrul de Dez-

voltare. Pe vremuri, acest institut a funcționat ca Institut Pedagogic, unde funcționa un inspectorat, după modelul vechi. Acesta a fost mai apoi desființat, rămânând numai câțiva profesori ca referenți pe diferite probleme. Eu am fost referent pe problema limbii române. Ne ocupam de diverse lucruri. Pe de o parte lansam proiecte și organizam pentru școlile bilingve și pentru cele în care se predă limba română diferite manifestări, concursuri, etc. Pe de altă parte ne ocupam de perfecționarea cadrelor de limba și literatura română. Am inițiat un program acreditat de Ministerul Învățământului, legat de problematica predării limbii române și mai ales de cultura și civilizația românească. În cadrul acestuia am organizat cursuri acreditate pentru profesorii de limba română, curs care va continua și în acest an. În urma faptului că am ajuns directoarea Liceului Românesc, mi s-au înmulțit în mod considerabil sarcinile. În acest fel, am fost nevoită să-mi iau pe cineva de ajutor, iar alegerea mi-a căzut pe profesoara Florica Santău, cu care mereu am colaborat în diferite probleme. Am antrenat-o în acest domeniu, fiind foarte bine pregătită în diferitele domenii ale învățământului. În ultimul timp ea m-a ajutat pe mine, iar de acum înainte eu o voi sprijini pe ea.

♦ ♦ ♦

– Care a fost scopul ședinței de specialitate din ultima zi de august? – am întrebat-o pe profesoara Florica Santău.

– Acesta a fost un curs pentru toți profesorii din județul Bichiș la toate disciplinele. Pentru profesorii de naționalitate s-a făcut la noi în școală. Au participat profesori slovaci, germani și, desigur, cei români. S-au prezentat la acest curs 17 persoane dar, până la urmă, s-au adunat mai mulți curioși și dintre colegii din Iula. S-au dezbătut mai multe teme. Prima noastră invitață a fost doamna **Ana Oros Simon**, director la Ministerul Învățământului, care ne-a informat despre noutățile la care ne putem aștepta în noul an școlar 2005–2006,

atât în ceea ce privește învățământul minoritar, cât și învățământul în general. La această discuție cu doamna Simon s-au pus câteva probleme arzătoare, referitoare la necesitatea formării profesorilor români, în cazul nostru, la diferitele instituții, mai precis la Institutul Pedagogic din Seghedin și la Catedra de română din cadrul Universității ELTE din Budapesta. La concret, ce schimbări se vor produce la Catedra de limba și literatura română din Seghedin, deoarece în noul sistem, conform înțelegerii de la Bologna, se prevede ca instruirea profesorilor să fie doar de trei ani și, după informațiile noastre, la o singură specializare. Dacă aceste informații sunt bune, întrebarea este unde se vor forma cadrele noastre didactice pentru un învățământ bilingv, mă gândesc aici la română și istorie, română și matematică, și altele. A doua întrebare ar fi, dacă după acești trei ani, absolvenții din Seghedin, vor avea sau nu dreptul să devină profesori, adică dacă vor primi sau nu o astfel de diplomă? O altă întrebare a fost dacă Ministerul, spre exemplu, poate să ne ajute sau poate să aibă vreo influență în ceea ce privește formarea cadrelor la școală sau la fără frecvență la catedra de română din Budapesta, și dacă se poate face o specializare sau o diferențiere între diplome pe viitor la ELTE, ori dacă acest institut se pregătește să aibă acreditare pentru doctorate în Ungaria. Aici ne-am gândit la profesorii care au terminat cu câțiva ani în urmă la Seghedin, deci au o diplomă de profesor

pentru școala generală. S-au ivit întrebări și cu privire la manualele noastre pentru școlile românești, atât școlile generale, cât și liceu. Din păcate nu am primit răspuns definitiv la aceste întrebări, dar doamna Simon ne-a promis că va transmite întrebările noastre ministerului. A doua temă care a fost dezbătută a avut titlul de „Elementele conținutului cultural integrat în dezvoltarea competențelor de comunicare”, subiect care mi-a revenit mie. Care ar fi elementele acestei metode: să ținem seama particularităților de vârstă ale elevilor, ca manualul să fie motivant, materialul să dezvolte cunoștințele de limbă, etc. Am încercat să dau câteva exemple despre modul cum aceste criterii, cerințe, se oglindesc în manualele noastre românești apărute până acum, din păcate numai până în clasa a cincea. Deci, am încercat să dovedesc că despre ce am vorbit este posibil, și că aceste idei se oglindesc și în manualele noastre făcute până acum. A treia temă a fost cea a doamnei directoare Maria Gurzau Czeglédi care a vorbit despre rezultatele obținute la bacalaureat de elevii noștri la materia cultură și civilizație românească, ce fel de proiecte au făcut elevii pentru acest examen, cum s-au pregătit și ce fel de motive sunt folositoare pentru a îndruma copiii pentru munca în comun, cea individuală sau pe grupe.

– S-au discutat și alte probleme care sunt de actualitate și ne privesc în mod direct?

– Da, desigur.

(Continuare în pag. a 5-a)

Coșmarul american

Statele Unite ale Americii sunt în stare de șoc după ce uraganul Katrina a devastat 4 state din sud. Uraganul Katrina este calificat drept cea mai mare catastrofă naturală din istoria țării. New Orleans este un oraș mort, cu morți abandonți pe străzile inundate. Americanii trăiesc pe viu imaginile din filmul *Waterworld*.

Ca într-un thriller, americanii fac eforturi să salveze câteva sute de mii de oameni rămași în viață într-un ținut care seamănă mai mult cu o lume a apelor, în care persoane înnebunite, înarmate, au început să facă propria lor lege. Anarhia a pus stăpânire pe orașul care în zilele trecute a devenit imaginea sfârșitului de lume. Pentru a opri jafurile și violența, la sfârșitul săptămânii trecute, autoritățile au trimis în zona afectată 300 de veterani de război din Irak, pentru a face ordine.

Americanii trăiesc un coșmar. Katrina a devastat o zonă ce acoperă o suprafață de 235.000 km². În Mississippi, coasta a fost devastată pe o lungime de cel puțin 50 km. Orașul New Orleans a fost inundat în proporție de 80%. La cinci zile după trecerea sa prin sudul Statelor Unite, 88,53

la sută din producția normală americană de petrol brut în Golful Mexic (care reprezintă un sfert din producția țării) a fost oprită.

Președintele *George W. Bush* a declarat că revenirea

alimente pentru victimele uraganului Katrina, a anunțat, duminică, Comisia Europeană.

Potrivit AP, comisarul european pentru mediu, *Stavros Dimas*, a declarat că UE este pregătită „să contribuie la eforturile SUA destinate rezolvării crizei umanitare” din Louisiana, Mississippi și Alabama, statele americane cele mai afectate de Katrina.

la normal în statele americane afectate de uragan ar putea dura ani de zile. SUA au cerut Uniunii Europene asistență de urgență, solicitând trimiterea de pături, truse de prim ajutor, apă și

Până în prezent Austria, Belgia, Marea Britanie, Danemarca, Estonia, Franța, Grecia, Luxemburg, Finlanda, Italia, Slovacia, Slovenia, Suedia, Spania și Olanda au promis că vor trimite ajutoare.

Presa britanică își exprima duminică uimirea de a vedea o superputere ca SUA umilită în încercarea de a face față consecințelor uraganului Katrina. „Imaginea unei superputeri umilită este în sine umilitoare... Autoritățile habar n-au despre numărul persoanelor care au murit”, scrie „The Daily Telegraph”.

E. Iova

Foto: index.hu

Toamnă orădeană

Aflată la cea de-a XIV-a ediție, „Toamna orădeană” va debuta la 1 octombrie. În cadrul evenimentelor ce se vor derula pe parcursul a patru weekend-uri, va avea loc un festival al vinului, un târg al pălincărilor și un nou festival al berii. Primele două zile, 1 și 2 octombrie, vor fi dedicate exclusiv folclorului. La aceste evenimente vor fi invitate ansambluri folclorice și soliști din toate județele limitrofe. Organizatorii promet că fiecare weekend va fi dens în evenimente culturale, artistice și nu numai.

Convorbire trilaterală despre frontiere

În această săptămână s-a desfășurat la Timișoara o convorbire trilaterală despre îmbunătățirea condițiilor de supraveghere a frontierelor de stat, a combaterii migrației ilegale și despre posibilitatea organizării mai regulate a unor cursuri comune de instrucție, informează Triplexnews. La dezbateri au participat *Nelu Pop*, inspectorul general al Poliției de Frontieră Român,

Benedek József, comandantul general al Poliției de Frontieră Maghiară și *Milorad Zec*, directorul adjunct al Departamentului ordinii publice din cadrul Ministerului de Interne al Serbiei și Muntenegru. În cadrul întâlnirii, la punctul de trecere româno-sârb Moravița a fost prezentat invitaților acel sistem video, cu care vor putea fi supravegheate în viitor punctele de trecere.

R. P.

www.romanul.hu

Ungaria ratifică Tratatul de Aderare al României

Ungaria a anunțat joi, 1 septembrie, la Newport, în cadrul reuniunii informale a miniștrilor afacerilor externe din statele Uniunii Europene, că intenționează să ratifice Tratatul de Aderare al României și Bulgariei la sfârșitul lunii septembrie sau începutul lunii octombrie, a anunțat ministrul român de externe. *Mihai Răzvan Ungureanu*, care a participat la acest eveniment, a adăugat că inițiativa ungară a fost îmbrățișată și de alte țări, precum Spania și Grecia, în

timp ce Marea Britanie a precizat că va începe foarte repede procedurile parlamentare pentru ratificarea Tratatului. La reuniune a fost prezent și comisarul european pentru extindere, *Olli Rehn*, care a declarat foarte accentuat, potrivit lui Ungureanu, că „neîndeplinirea criteriilor pe care Uniunea Europeană le-a fixat României și Bulgariei este singura cauză care poate duce la amânarea extinderii”, transmite Mediafax.

T. Iova

Vin zile grele pentru ambasadori

Diplomația românească se va defini, începând din luna septembrie a acestui an, ca o diplomație europeană, iar caracteristicile acesteia au fost prezentate clar de ministrul român de externe, *Mihai Răzvan Ungureanu*, săptămâna trecută, la finalul reuniunii anuale a ambasadorilor români. „Puneți degetul pe rană. Întotdeauna cineva este responsabil și trebuie să-și asume această responsabilitate”, a

adăugat el, amintind că acesta este unul dintre motivele pentru care a fost realizată Cartea Albă a MAE. Ungureanu a avertizat din nou personalul diplomatic că „nu vin zile ușoare, vin zile grele și ele vor selecta ceea ce este bun de ceea ce poate merge la odihnă” și a precizat că reprezentanților României li se pretinde imaginea politică, creativitate diplomatică și respect, transmite Mediafax. E. I.

M5 tot mai aproape de Seghedin

Ploile de până acum nu au creat piedici constructorilor, drept pentru care autostrada M5 va ajunge până în 31 decembrie la Seghedin, conform planului – scrie revista „Világgazdaság”. În interviul acordat publicației, purtătorul de cuvânt la SA AKA, de concesionare a autostrăzilor din sud-estul Ungariei, a declarat că lucrările se desfășoară conform

graficului: fundația și umplutura sunt realizate în proporție de 97%, straturile protector și asfaltic de 96%, stratul liant de 88%. Dintre poduri, 11 sunt deja funcționale, iar la 126 se efectuează finisajele. Tronsonul de 14,7 km. dintre Seghedin și punctul de frontieră de la Röske va fi finalizat, tot conform planului, la 31 martie 2006. (TriplexNews)

Perfecționarea profesorilor la Sinaia

„Văd bucuria copiilor care învață
despre trecutul înaintașilor lor”

Cursurile de perfecționare pentru cadrele didactice care predau în limba română în țările din jurul României a ajuns la cea de-a XIV-a ediție, fiind organizate și în acest an de Institutul Cultural Român, la Sinaia. Învățământul românesc din Ungaria a fost reprezentat de către trei învățători (Maria Rocsin Bányai, Eva Gomboș Ruja, Eva Pátcaș Sabău) și trei profesori (Maria Sucigan, Ildico Ruja Pílan, Tiberiu Bányai) de la Școala generală „Nicolae Bălcescu” din Iula. Despre programul celor zece zile de cursuri intensive, din perioada 18–28 august, am stat de vorbă cu învățătoarea Eva Pátcaș Sabău.

– Mi-a făcut o mare plăcere să particip, împreună cu cei cinci colegi de-ai mei din școala românească din Iula, la cea de-a XIV-a ediție a cursurilor de perfecționare pentru cadrele didactice care predau în limba română în jurul României. Pentru profesorii și învățătorii care predăm limba română, aceste cursuri sunt foarte importante, fiindcă este o responsabilitate a noastră să înmulțim toate acele cunoștințe pe care le-am primit de la Cel de sus și de la părinții noștri. Învățarea noilor cunoștințe, noilor metode, pe care le folosim în munca noastră, trebuie să ne fie cea mai mare datorie, ca să putem păstra și pe mai de parte valorile strămoșești. Copiii care vin acum la noi la școală nu prea aduc cu ei cunoștințe de limbă română, iar sarcina

na pedagogului este mult mai grea decât cum a fost cu 20 de ani în urmă, când eu am început să predau.

– Care comunități românești din jurul României au fost reprezentate de data aceasta la Sinaia?

– La întâlnirea din acest an au fost prezenți cadre didactice din cinci țări: Bulgaria, Republica Moldova, Serbia-Muntenegru, Ucraina și Ungaria. Cursurile acestea, pe care eu le apreciez de mare valoare, au fost susținute de profesori universitari, cercetători și profesori de liceu din cadrul Asociației Naționale a Profesorilor de Limbă și Literatură Română din Cluj-Napoca. Pentru mine au fost foarte impresionante prelegerile ascultate, pentru că însușirea conferențiarilor a fost nemai-pomenit de cuceritoare. Acești conferențieri au fost

dr. Alina Pamfil, prof. Luminița Medeșan, prof. Monica Onojescu, prof. Dorina Kudor, prof. Titiana Zlătior.

– Au avut aceste cursuri și o oarecare temă principală?

– În cadrul prelegerilor și dezbaterilor au fost abordate teme specifice, precum didactica limbii și literaturii române, rolul manualelor de limbă și literatura română folosite în școlile românești din țările din afara României. Metodele, tehnicile de lecții, utilizate în atelierile de după-masă ne-au plăcut foarte mult. Textele literare au fost mijloace de orientare spre înălțarea spiritului. Ne-am obișnuit și cu munca documentară. Am scris oglinda, reflecția fiecărei zile într-un jurnal individual, cu idei, cu întrebări și cu critică. Deci, am strâns polenul fiecărei zile și din fiecare clipă am învățat ceva. Am depus tot efortul să vorbim, să scriem românește corect. Am fost foarte activi, fiindcă n-am avut încotro. Aceste cursuri au fost atât de bine organizate, că ai fost încurajat tot timpul să vorbești, să dorești să spui ceea ce gândești. În fiecare zi, dimineața de la ora 9.00 până după-masă la ora 16.00, am participat la cursuri și atelier, activități foarte folosi-

toare, dar puțin și obositoare. Dar am uitat de oboseală, pentru că s-a meritat acest efort. Dintre activități aș înșira câteva care ne-au impresionat pe toți. În legătură cu predarea limbii am învățat că elevii trebuie încurajați, deoarece în comunitățile noastre majoritatea copiilor nu aduc cunoștințe de limbă de acasă. Și pe noi ne-a încurajat citatul unui estetician german care a spus: „Prin maternă reușești să fii acasă spiritual”. „Acasă spiritual” înseamnă că „Adevărata avere proprie o are cineva acasă la sine”, cum zice și Mihai Eminescu. O profesoare ne-a învățat că este important ceea ce spui, nu cum. Deci, să dorești să vorbești fluent și să ai curajul să vorbești și dacă greșești. Limba noastră maternă nu este cea literară, ci este graiul, și copiii de multe ori nu au curajul să vorbească românește. Trebuie să încurajăm copilul să vorbească cât mai mult, nu să-l speriem cu corectarea fiecărei greșeli. Dacă ai curajul să vorbești fluent, te deschizi și dorești să spui și ceea ce poate nu știi prea corect. Este foarte importantă atitudinea dascălului. Am învățat foarte multe lucruri esențiale pentru predare. Cred că profesorul care dorește să-și îmbogățească cunoștințele, merită să participe la astfel de cursuri. Alături de cunoștințele obținute la Sinaia, fiecare participant a primit și multe manuale de valoare, pe care le putem folosi în școlile noastre.

– Alături de programele organizate, ați avut posibilitatea să cutreierați și prin zonă?

– Din păcate, programul de studii și programul de relaxare nu au fost în echili-

bru. Într-o zi de duminică a fost organizată o vizită la Castelul Peleş. Noi totuși, împreună cu colegii mei de la Iula, am avut posibilitatea să cutreierăm și Munții Bugeci, am fost până la cota 2.200 la punctul Babele, și a fost o mare bucurie pentru noi această excursie. Apoi, am mai vizitat o mănăstire din apropiere. Este foarte important ca învățătorii, profesorii să vadă locurile frumoase din România, ca apoi să organizăm și noi excursii pentru copii în aceste locuri. Pe de altă parte, din anul trecut a intrat în programa-cadru obiectul de cultură și civilizație românească și prin aceasta putem atrage copiii spre a cunoaște mai multe, nu numai despre românii din Ungaria, ci și despre istoria, geografia României. Dacă profesorii cunosc aceste peisaje, predau mai ușor despre ele. Și încă ceva. Cunoșcând ceilalți participanți, pot să spun că noi, românii din Ungaria, suntem pe drumul cel bun. Mărturisesc în numele oricărui învățător și profesor că noi, în mediul școlar, depunem foarte mare efort pentru îmbunătățirea cunoștințelor în limba română, despre limba română, despre țara noastră mamă, dar este foarte greu. Însă merită. Copiii care se înscriu în școala noastră din Iula, au ceva legătură cu românimea. Și dacă părinții nu mai vorbesc cu ei românește, bunicii și străbunicii au rădăcinile puternice de români. Eu predau de 20 de ani și, cum trec anii, văd bucuria copiilor care învață despre trecutul înaintașilor lor, despre viața și traiul lor. Ei nu mai pot cunoaște aceste lucruri decât prin noi. Rita Pátcaș

Întrebări vechi și noi...

(Urmare din pag. a 3-a)

O problemă care ne privește este cea a ortografiei noi introduse în România, și dacă aceasta se poate folosi fără probleme în manualele editate de către noi, în Ungaria. Adică, dacă au semnat sau nu, reprezentanții celor două guverne, român și maghiar, vreun act de colaborare în acest sens. Întrebarea este dacă avem sau nu dreptul să trecem și noi, românii din Ungaria, la această nouă ortografie. Am întrebat aceasta datorită faptului că și în limba germană au avut loc astfel de modificări, în urmă cu câțiva ani. Atunci, minoritatea germană din Ungaria a trecut treptat la noua ortografie, dar aceasta în urma semnării unui act de colaborare. Și ne gândim că dacă noi edităm noile manuale, spre exem-

plu la cultură și civilizație românească, care se vor putea împrumuta din biblioteca școlii, deci vor rămâne în posesia liceului, atunci în acest sistem n-ar fi bine să edităm și noi cărțile în această nouă ortografie? Presa a trecut deja la noua ortografie. Iar noi nu știm dacă trebuie să decidă cineva asupra acestui lucru sau nu. Căci, în cazul germanilor a fost nevoie de așa ceva. S-a pus problema cine are dreptul acesta în privința noastră, sau cine ne controlează sau ne obligă să trecem sau să nu trecem la noul mod de scriere?

– Se vor organiza și în acest an cursuri de specialitate pentru profesori?

– Ca referent aș dori să atrag atenția colegilor că în organizarea Centrului de Dezvoltare Umană și Infor-

mare din Județul Bichiș am înaintat un proiect și putem porni un curs începând din luna septembrie. Acesta este un curs de 60 de ore, din care 30 vor avea loc la Liceul Românesc din Iula, în zilele de vineri și sâmbătă, iar 30 la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca. Așteptăm reacția colegilor care predau cultură și civilizație românească. Costă 40.000 forinți, din care 80% este plătit din partea școlii profesorului, 20% plătiind profesorul. De la grădiniță până la liceu pot participa pedagogi. Cei doritori trebuie să se prezinte la Centrul de Dezvoltare Umană și Informare din Județul Bichiș sau la conducerea liceului până pe 12 septembrie. Cursurile ar porni, după planurile noastre, pe 23–24 septembrie. Toma Iova

Sprijinitorul tău personal

Când moare
unul dintre cei dragi

Mai devreme sau mai târziu aproape fiecare dintre noi trebuie să sufere moartea unei persoane pe care o iubim. În asemenea momente este bine să ne amintim că mângâierea lui Cristos în vreme de necaz este sigură. Te rog să-mi ierți exemplul personal la care mă voi referi în momentul care urmează, dar cu câțiva ani în urmă mi-am pierdut soția din cauza unui cancer de care a suferit și știu că ceea ce voi spune în continuare este adevărat.

Când moartea ia de lână

gă noi pe cineva care ne este drag, durerea pe care o trăim poate fi de multe ori aproape insuportabilă. Nu trebuie să ne fie teamă să ne exprimăm sentimentele înaintea lui Dumnezeu (sau despre El) oricare ar fi ele – mânie, frustrare, teamă, durere, sentiment de abandonare, etc.. E mai bine să ne exprimăm aceste sentimente decât să le reprimăm. C. S. Lewis spunea că atunci când i-a murit soția s-a răsculat împotriva lui Dumnezeu pentru o vreme. Apoi, după ce și-a descărcat acu-

zațiile împotriva Celui Atotputernic, a simțit brațele dragostei lui Dumnezeu cuprinzându-l într-un fel pe care nici el n-a fost în stare să-l descrie. Dumnezeu nu se supără pe noi când îi spunem cum ne simțim; El ne ascultă, simte cu noi și înțelege. Însă imediat după aceea noi trebuie să-L invităm pe El să ia parte la suferința noastră și să cerem de la El mângâiere și sprijin.

A fi mângâiat în mod divin nu înseamnă că lacrimile noastre se vor usca sau că înfrustrarea noastră va lua dintr-o dată sfârșit. Acestea sunt procese naturale care au un efect terapeutic puternic. Însă a fi mângâiat în mod divin înseamnă că îl vom simți pe Dumnezeu în mijlocul lacrimilor și înfrustrării noastre. Durerea trebuie acceptată și stăpânită – chiar durerea de a spune „la revedere”. Lucrarea lui Cristos în clipe de durere este aceea de a ne sprijini și conduce pe calea durerii și aceea de a umbla cu noi mână în mână, indiferent cât de lung ar fi drumul. Niciodată prezența lui Cristos nu va fi mai puternică și mai consolatoare decât este în momentele de durere. El dă cel mai mult când ni se ia cel mai mult.

O Dumnezeule, Tatăl meu, cât de mulțumitor îți sunt că știu că Tu mă accepți așa cum sunt. Mă întorc spre Tine în înfrustrarea mea și îți cer să-mi dai mâna și să stai aproape de mine în timp ce umblu pe acest dureros drum. Fii adevărata mea mângâiere în mijlocul mahnirii mele. Mă rog în numele lui Isus. Amin. S. H.

Versete biblice pentru meditație

1. Singurul care poate să-ți întărească sufletul
„Aceasta este mângâierea mea în necazul meu: că făgăduința Ta îmi dă iarăși viață.” Psalmul 119:50

2. Sentimentele trebuie înfruntate și simțite înainte de a putea fi consolete.

„Ferice de cei ce plâng, că ei vor fi mângâiați.”

Matei 5:4

3. Un cuvânt care a consolât pe mulți.
„Chiar dacă ar fi să umblu prin valea umbrei morții, nu mă tem de nici un rău, căci Tu ești cu mine. Toiagul tău și nuiaua Ta mă mângâie.” Psalmul 23:4

4. Adâncește-te în mângâierea care vine de la Dumnezeu.

„Binecuvântat să fie Dumnezeu, Tatăl Domnului nostru Isus Cristos, Părintele îndurărilor și Dumnezeul oricărei, care ne mângâie în toate necazurile noastre...”

2 Corinteni 1:3-4

5. O promisiune care n-a fost niciodată neîmplinită.
„Căci El mă va ocroti în coliba Lui, în ziua necazului, mă va ascunde sub acoperișul cortului Lui, și mă va înălța pe o stâncă.” Psalmul 27:5

6. Pentru acest scop a venit Domnul nostru.

„El M-a trimis să vindec pe cei cu inima zdrobită ... să mângâie pe toți cei întristați; să dau celor întristați din Sion, să le dau o cunună împărătească în loc de cenușă, un untdelemn de bucurie în locul plânsului, o haină de laudă în locul unui duh mahnit...” Isaia 61:1-3

7. Moartea n-are ultimul cuvânt.

„Moartea a fost înghițită de biruință. Unde îți este biruința, moarte? Unde îți este boldul, moarte?”

1 Corinteni 15:54-55

SUNTEM CHEMAȚI
SĂ MIJLOCIM

Cereri de rugăciune ale lunii septembrie

„Dacă poporul Meu peste care este chemat Numele Meu se va smeri, se va ruga, și va căuta Fața Mea și se va abate de la căile lui rele – îl voi asculta din ceruri, îi voi ierta păcatul, și îi voi tămădui țara”. (2 Cronici 7:14)

Să ne rugăm pentru...

– ... fratele Kiss Tibor, președintele Cercului de Misiune al Regiunii Crișurilor, care a trecut printr-o operație grea și să ne rugăm pentru familia lui.

– ... copiii și tinerii care au început un nou an școlar, ca Dumnezeu să-i protejeze și să le dea înțelepciune și pricepere, să-și păstreze credința într-un cuget curat.

– ... ca Evanghelia să se poată vesti încă în libertate.

– ... ca toți cei împovărați, întristați, în suferință să fie mângâiați, salvați și umpluți de putere.

– ... ca toți credincioșii să trăiască o viață sfântă și prin orice vor face să caute să împlinescă întâi voia Domnului.

– ... ca Duhul lui Dumnezeu să lucreze în fiecare inimă, casă și Biserică.

– ... ca în mijlocul încercărilor care vin asupra lumii, oamenii să își dea seama că au nevoie de Isus Cristos.

Biserica Baptistă din Micherechi

Valentin Popovici

Ceasul
încercărilor

Când al ispitei ceas te copleșește
Și cerul pare că te-a părăsit,
Să nu disperi, ci-asa cum ești, trăiește
Puterea harului ce L-ai primit.

Căci încercarea ține-o clipită
În al veciei necuprins hotar,
Urmată fiind de slava mult dorită
În care vei intra-n curând prin har.

Când valuri de necaz te împresoară
Și în nesiguranță ești adus,
Să nu te temi, căci Cel ce le măsoară
Le-a potrivit să nu poți fi răpus.

Când cei ce te-nșoară-ți stau în cale
Voind să-ți curme-al tău ceresc avânt,
Să nu te-oprești, c-a lor puteri din vale
Pe al credinței drum, legate sunt.

Când îndoieli îți vlăguiesc puterea,
Și orizontul ți s-a-ntunecat,
Să nu cârtești, căci Cel ce dă-ncercarea
E Domnul, Cel ce te-a răscumpărat.

Când ocără de gloată te cutremuri
Și adevărul pare-a-ți fi dușman,
Să nu cedezi nimic, căci peste vremuri
Ocara-i slava, sus în Canaan.

Căci toate-acestea trebuie să vie
În calea celui ce-i al lui Isus,
Ca după ce-i desăvârșit, să fie
Părtaş la tron cu Domnu-n ceruri sus.

Creștinul adevărat

Creștinul adevărat este o ființă ciudată. El iubește cu toată inima pe Cineva pe care nu L-a văzut niciodată. El vorbește în fiecare zi cu Cineva pe care nu Îl poate vedea. El se așteaptă să ajungă în cer prin fapta Al-tuia. El se golește de sine pentru a fi umplut. El își recunoaște nedreptatea pentru a fi înălțat.

El este cel mai puternic atunci când este cel mai

slab; cel mai bogat când este cel mai sărac; și cel mai fericit când se simte cel mai mizerabil.

El moare ca să poată trăi; renunță ca să aibă; dă altora pentru a putea păstra;

vede ce nu se poate vedea; aude ce nu se poate auzi și cunoaște ceea ce întrece orice pricepere.

Cine se mai miră atunci că nu ne potrivim lumii acesteia? (Tozer)

Aleluia!

Purtând ocară și pedeapsa în locul meu,
El a fost condamnat, deși era Fiul lui Dumnezeu...
Mi-a dat iertarea chiar prin Sângele Său...
Aleluia! Ce Mântuitor minunat este Fiul lui Dumnezeu!

Casă de piatră

Tinerii *Anita Sferle* din Micherechi și *Adrian Coroiu* din Salonta au așteptat mult ziua de 27 august. În această zi, cei doi și-au legat viețile prin Sfânta Taină a Cununii, săvârșită de către părintele *Ioan Bun*, parohul comunei. Nașii tinerilor au fost soții *Ioan* și *Monica Buștea*. La slujba logodnei și a cununiei, săvârșite după tradiția Bisericii Ortodoxe, ti-

nerii au fost însoțiți de părinții lor, precum și de numeroase cunoștințe, rude, și prieteni. Prin Taina Cununii, părintele a cerut asupra tinerilor binecuvântarea Tatălui Ceresc pentru căsnicia care începe, precum și ajutor în zile de necaz și suferință, dorindu-le o viață lungă și fericită ca membrii ai Bisericii celei dreptmăritoare.

T. Iova

Sfântul Maslu la Jula

Credincioșii parohiei din Jula, Orașul Mare Românesc, de câțiva ani încoace sunt obișnuiți ca în cea mai apropiată duminică de sărbătoarea Nașterii Maicii Domnului (8 septembrie), să se săvârșească Taina Sfântului Maslu. În acest an, de binefacerile tămăduitoare ale acestei Sfinte Slujbe credincioșii se vor bucura în duminica din 11 septembrie, Sfântul Maslu săvârșindu-se cu începere de la ora 15.00.

Încă un enoriaș a plecat dintre noi

Parohia ortodoxă română din Jula, Orașul Mare Românesc, a pierdut, de curând, pe unul din enoriașii ei de seamă, *Gheorghe Rocsin*. Născut în 1921, originar din comuna Micherechi, o bună parte din viață și-a petrecut-o la Jula, servind parohia de care aparținea, cu multă însuflețire. Între anii 1987–2005 a fă-

cut parte din Consiliul Parohial din parohia Jula, Orașul Mare Românesc, iar între anii 1993–2000 a fost episcop al acestei biserici. Trupul său neînsuflit se odihnește în cimitirul ortodox românesc de pe strada Sarkadi, unde a fost așezat în ziua de 8 septembrie. Dumnezeu să-l odihnească în pace.

T. I.

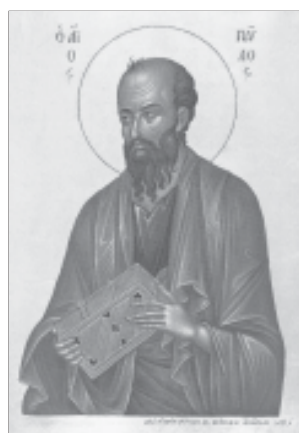
Biserica martirilor

În regiunea Yaroslavl, din Rusia, a fost realizat un clopot în greutate de trei tone ce urmează a fi dăruit unei biserici aflate în construcție, în Moscova. Biserica din districtul Butovo va fi închinată noilor martiri și sfinți mărturisitori ruși, victime ale represiunii staliniste. Piatra de temelie a acestei biserici a fost pusă în anul 2004, chiar în locul unde, conform datelor oficiale, 20.765 de persoane au fost executate și îngropate între 8 august 1937 până în octombrie 1938. Catedrala, ce urmează să fie finalizată și dată spre folosință în anul 2006, va găzdui și un muzeu al noilor martiri, informează site-ul Mitropoliei Moldovei.

Moaștele Sf. Pavel în România

Câteva particule din moaștele Sfântului Apostol Pavel vor putea fienerate la Iași de români în perioada 9–17 octombrie. Racla, cu o parte din moaștele sfântului, va fi adusă la Iași prin bunăvoința Mitropolitului de Veria, a anunțat Înalț Prea Sfințitul *Daniel*, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, pentru postul de radio Trinitas.

Cel mai mare misionar al lui Hristos din toate timpurile va fi omagiat în preajma sărbătorii Cuvioasei Parascheva, iar venirea raclei cu

moaștele Sfântului Apostol Pavel se încadrează în aniversarea celor 120 de ani de

la recunoașterea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române.

Pavel este Apostolul care a întemeiat cele mai multe biserici locale, dintre toți apostolii, și, pentru a aminti faptul că el a înființat biserici în diferite orașe ale lumii, ieșenii îl vor cinsti în mod deosebit și vor învăța de la el să își apere credința, să cultive credința în familie, s-o transmită generațiilor prezente și viitoare, dar și să înțeleagă taina Bisericii lui Hristos, a mai adăugat ierarhul român.

Sibiul va deveni capitala creștină a Europei

Adunarea Ecumenică Europeană din 2007 va avea loc la Sibiu, aspecte privind organizarea acestei reuniuni fiind discutate săptămâna trecută de Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Teoctist*, cu pastorul *Jean-Arnold de Clermont*, președintele Conferinței Bisericii Europene.

„Sibiul, grație Conferinței Bisericii Europene, va deveni astfel capitala Europei, pentru că va fi toată creștinătatea, peste doi ani, la Sibiu și exprimă lucrul acesta o confirmare a culturii noastre, a credinței noastre, de atașament față de Europa,

pentru că noi colaborăm în această Conferință Europeană de decenii, în anii de cumpănă asupra lucrării bisericești și am avut fericirea să fim membru în Comitetul central al acestei organizații”, a afirmat Patriarhul *Teoctist* după întâlnirea cu președintele Conferinței, care a avut loc la Palatul Patriarhiei.

Aflat prima dată în România, pastorul *Jean-Arnold de Clermont* și-a exprimat recunoștința pentru Biserica Ortodoxă Română, precizând că, „în spirit de comuniune” vor veni în România, în 2007, reprezentanți ai Bi-

sericilor Ortodoxe, Catolice, Protestante, Vechi-Catolice, Anglicane, „pentru a descoperi ce ne este comun, rădăcinile noastre spirituale”.

Adunarea Ecumenică Europeană de la Sibiu este cea de-a treia reuniune de acest tip, după cele desfășurate în 1989 la Basel (Elveția), într-o comunitate majoritar protestantă, și în 1997 la Graz (Austria), într-o comunitate majoritar catolică. *Jean-Arnold de Clermont* a precizat că a ales România pentru că era necesar ca cea de-a treia adunare să aibă loc într-un context ortodox.

T. I.

ISTORIOARĂ CU TÂLC DUHOVNICESC

Taina Spovedaniei

Discutând despre cele sfinte, un om mai nedus la biserică îi spuse unui călugăr:

– Părinte, eu cred în Dumnezeu, însă nu prea merg pe la slujbe, și nici la Spovedanie și Împărtășanie n-am mai fost demult. Eu așa mi-am zis și gândesc: important este să crezi în Dumnezeu, iar restul contează mai puțin, că Dumnezeu știe credința pe care o ai în sufletul tău, chiar dacă n-o arăți nimănui...

– Fiule, dar ce cămașă frumoasă ai! – îi spuse pe neașteptate călugărul.

Nedumerit, omul n-a mai știut ce să zică, ridicând stânjenit din umeri, însă călugărul a continuat, pârând

că numai cămașa îl interesează:

– Spune-mi, porți toată ziua această cămașă?

– Da – răspunse omul.
– Dar două zile la rând, o porți?

– Da, s-ar putea...

– Dar așa, întruna, o săpămână sau o lună, o porți?

– O, nu, părinte, sigur că nu!

– Păi de ce? – îl mai iscodi călugărul.

– Ei, știți cum e, se mur-

dărește și trebuie spălată și ea... Pe urma iar o iau, dar numai curată se vede și câte de frumoasă, că altfel murdăria o urăște...

– Păi, vezi, fiule?! Așa cum se murdărește cămașa ta și trebuie spălată pentru a o purta iarăși și a te simți bine cu ea, la fel și sufletul se murdărește de păcate; și cum altfel l-ai putea curăța mai lesne decât la spovedanie și la slujbe, prin dragostea și harul Dumnezeu?!

„Nu m-aș încumeta să spovedesc un președinte...”

Nu-mi pot duce ale mele păcate, da' să mai duc în cârcă un sac atât de bogat!”

(Protos. Iustin Pârvu)

Prima zi de școală

Săcal

La Săcal, 112 copii au început școala la 1 septembrie. Elevii și părinții lor au fost informați la festivitatea de deschidere a anului școlar de către directorul *Alexandru Trippon* că în acest an fiecare copil va primi pe gratis manualele.

Apatu

Și elevii din Apatu au primit pe gratis, la începutul acestui an școlar, toate manualele de care vor avea nevoie în lunile următoare. Directoarea *Vad Erzsébet* a salutat la festivitatea de deschidere nu doar elevii localnici și părinții lor, dar și acei 13 copii, care vor face naveta zilnic la această școală din comuna vecină, Berekböszörmény. Cei mai mici elevi din clasa întâi au primit un cadou de încurajare, caiete și creioane, de la elevii din clasa a 8-a.

(În imagini: copilașii claselor întâi din Săcal și Apatu)

Vmirjancki J.

Ghicitori

Pe drum drept și înălțat
Trece-un șarpe înfocat;
La șes fuge nebunește,
Iar la deal cam găfăiește.

(Trenul)

Are coarne, dar nu-i țap;
Când merge,
merge la trap;
O aleargă mic și mare,
Dar nu cere de mâncare.

(Bicicleta)

Patru surori gemene
Scapără din cremene;
Toată ziua se alungă,
Și nu-i chip să se ajungă.

(Roțile căruței)

Ce e mic și țacănește
La ureche ne șoptește?

(Telefonul)

Ce pasăre nu stă-n pom,
Duce pe spinare om,
Zboară și se pierde-n zări,
Trece peste mări și țări?

(Avionul)

Sunt umbrelă călătoare,
Nu mă tem de ploii
sau soare,
Trec prin nor,
Vin în zbor,
Oameni, lucruri
eu cobor.

(Parasuta)

N-o poți cumpăra
sau vinde,
Nici în mână
n-o poți prinde.

Dar o poți lua cu tine,
Să te ai cu lumea bine.

(Prietenia)

Făt-Frumos din lacrimă (1)

de Mihai Eminescu

În vremea veche, pe când oamenii, cum sunt ei azi, nu erau decât în germe-nii viitorului, pe când Dumnezeu călca încă cu picioarele sale sfinte pietroasele pustii ale pământului, – în vremea veche trăia un împărat întunecat și gânditor ca miază-noaptea și avea o împărăteasă tânără și zâmbitoare ca miezul luminos al zilei.

Cincizeci de ani de când împăratul purta război c-un vecin al lui. Murise vecinul și lăsase de moștenire fiilor și nepoților ura și vrajba de sânge. Cincizeci de ani, și numai împăratul trăia singur, ca un leu îmbătrânit, slăbit de lupte și suferințe – împărat, ce-n viața lui nu răsese niciodată, care nu zâmbea nici la cântecul nevinovat al copilului, nici la surâsul plin de amor al soției lui tinere, nici la poveștile bătrâne și glumețe ale ostașilor înălbiți în bătlie și nevoi. Se simțea slab, se simțea murind și n-avea cui să lese moștenirea urii lui. Trist se scula din patul împărătesc, de lângă împărăteasa tânără – pat aurit, însă pustiu și nebinecuvântat, – trist mergea la război cu inima neîmblânzită, – și împărăteasa sa, rămasă singură, plângea cu lacrimi de văduvie singurătatea ei. Părul ei cel galben ca aurul cel mai frumos cădea pe sânii ei albi și roștunzi, – și din ochii ei albaștri și mari curgeau șiroaie de mângâiere apoase pe o față mai albă ca argintul crinului. Lungi cearcăne vinete se trăgeau împrejurul ochilor, și vine albastre se trăgeau pe fața ei albă ca o marmură vie.

Sculată din patul ei, ea se aruncă pe treptele de piatră a unei bolte în zid, în care veghea, deasupra unei candelă fumegânde, icoana împărăteasă în argint a Maicii

să se ducă, să se bată el singur cu oștile împăratului ce-l dușmănea pe tată-său. Puse pe trupul său împărătesc haine de păstor, cămeșă de bo-rangic, țesută în lacrimile mamei sale, mândră pălărie cu flori, cu cordele și cu mărgele rupte de la gâturile fetelor de-mpărați, își puse-n brâu verde un fluier de doine și altul de hore, și, când era soarele de două sulite pe cer,

a plecat în lumea largă și-n toiul lui de voinic.

Pe drum horea și doinea, iar buzduganul și-l arunca să spintece nourii, de cădea de parte tot cale de-o zi. Văile și munții se uimeau auzindu-i cântecele, apele și ridicau valurile mai sus ca să-l asculte, izvoarele își turburau adâncul, ca să-și azvârle afară undele lor, pentru ca fiecare din unde să-l audă, fiecare din ele să poată cânta ca dânsul când vor șopti vailor și florilor.

Râurile se ciorăiau mai în jos de brăiele melancolice-lor stânce, învățau de la păstorul împărat doina iubirilor, iar vulturii ce stau amuțiți pe creștetele seci și sure a stâncelor nalte, învățau de la el tipătul cel plâns al jelei.

Stăteau toate uimite pe când trecea păstorașul împărat, doinind și horind; ochii cei negri ai fetelor se umpleau de lacrimi de dor; și-n piepturile păstorilor tinere, răzimați c-un cot de-o stâncă și c-o mână pe bătă, încolțea un dor mai adânc, mai întunecos, mai mare – dorul voiniciei.

Toate stăteau în loc, numai Făt-Frumos mergea mereu, urmărind cu cântecul dorul inimii lui, și cu ochii buzduganul, ce sclipea prin nori și prin aer ca un vultur de oțel, ca o stea năzdrăvană.

Continuare
în numărul următor

durerilor. Înduplecată de rugăciunile împărătesei îngenucheate, pleoapele icoanei reci se umeziră și o lacrimă curse din ochiul cel negru al mamei lui Dumnezeu. Împărăteasa se ridică în toată marea ei statură, atinse cu buza ei seacă lacrima cea rece și o supse în adâncul sufletului său. Din momentul acela ea purcase îngreunată.

Trecu o lună, trecură două, trecură nouă, și împărăteasa făcu un fecior alb ca spuma laptelui, cu părul bălai ca razele lunii.

Împăratul surâse, soarele surâse și el în înfocată lui împărăție, chiar stătu pe loc, încât trei zile n-a fost noapte, ci numai senin și veselie, – vinul curgea din butii sparte și chiotele despicau bolta cerului.

Și-i puse mama numele: Făt-Frumos din lacrimă. Și crescă și se făcu mare ca brazii codrilor. Creștea într-o lună cât alții într-un an.

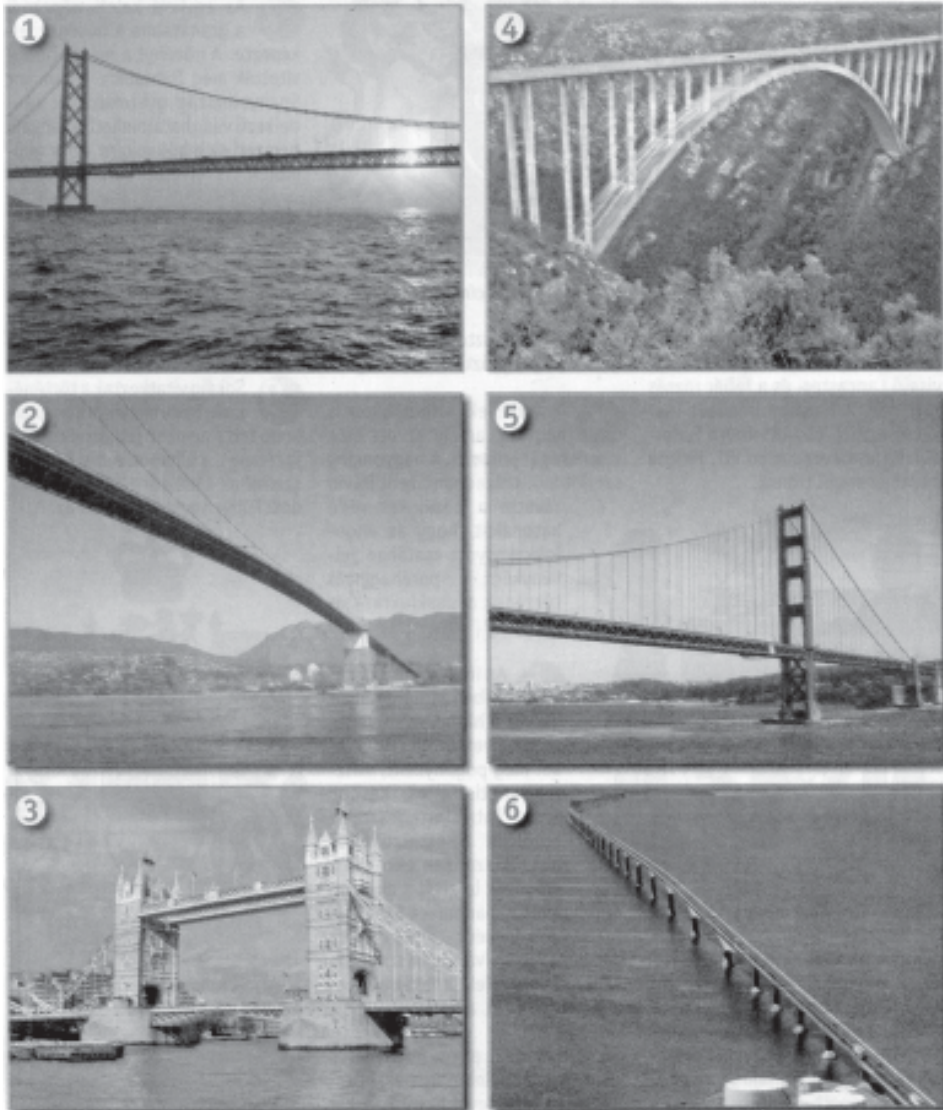
Când era destul de mare, puse să-i facă un buzdugan de fier, îl aruncă în sus de despică bolta cerului, îl prinse pe degetul cel mic și buzduganul se rupse-n două. Atunci puse să-i facă altul mai greu – îl aruncă în sus aproape de palatul de nori al lunii; căzând din nori, nu se rupse de degetul voinicului.

Atunci Făt-Frumos își luă ziua bună de la părinți, ca

Poduri renumite

Fotografiile reprezintă șase poduri cunoscute. Unde se găsesc aceste poduri?

A) Golden Gate, B) Akashi Kaikyo, C) Confederation Bridge, D) Bloukrans, E) Tower Bridge, F) Lion Gage

Rezolvare:
A – 5: San Francisco
B – 1: Japonia
C – 6: Canada
D – 5: Africa de Sud
E – 3: Londra
F – 2: Canada

Concurs de desen pentru copii

Ministerul de Interne a publicat un concurs de desen pentru elevii din clasele 1–4, cu titlul „Orașul meu”/„Satul meu”. Cu ocazia Zilei Autoguvernărilor Locale, organizatorii așteaptă ca micii școlari să realizeze desene care prezintă localitatea lor.

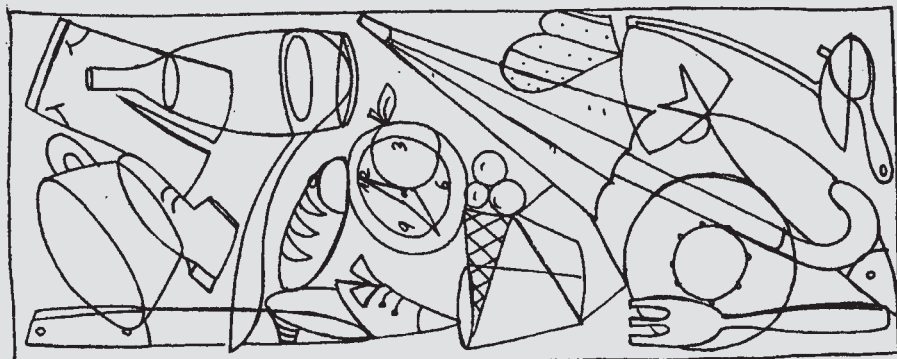
Creațiile vor fi înaintate pe coli mărimea A/4, realizate cu grafit sau cretă. Desenele

se pot trimite până la 15 septembrie a.c., la adresa: Departamentul Relațiilor Civile și a Șanselor Egale din cadrul Ministerului de Interne, 1051 Budapesta, strada József Attila nr. 2–4.

Din cele mai reușite creații se va aranja o expoziție la Palatul Artelor din Budapesta, în ziua de 1 octombrie.

R. Pățaș

Recunoaște obiectele!

An nou, reguli noi

România

Adio fuste scurte, decolteuri adânci, tricouri cu Marilyn Manson și cercei în nas sau sprânceană. Un nou regulament școlar promovat de Ministerul Educației din România interzice tinerilor manifestările care depășesc limita decenței.

Potrivit noului regulament, elevii din România trebuie „să aibă o ținută vestimentară/personală și o conduită decentă, neprovocatoare, neagresivă și neostentativă” și „să respecte prevederile Regulamentului Intern și ale Regulamentului de Organizare și Funcționare”.

Asta înseamnă că, dacă în regulamentul școlii scrie că elevii trebuie să poarte uniformă, ei chiar se îmbracă în uniformă. În noul regulament scrie, clar, că elevul trebuie „să respecte școala, însemnele și personalul acesteia, precum și pe colegii săi”. Dacă adolescentul se implică în vreun scandal

clasă sau de școală. Părinții și profesorii nu au dreptul să discute despre bani sau strângerea oricărui fel de fonduri. Nici meditațiile particulare nu mai sunt permise. Iar dacă vreun profesor încalcă aceste prevederi riscă să fie exclus din învățământ.

Abaterile cadrelor didactice pot fi reclamate de elevi la Consiliul de Administrație al școlii. Elevul poate să ceară explicații cu privire la sistemul de notare. Astfel, profesorul trebuie să lămurească de ce a dat o anumită notă, însă nu este obligat să facă asta la nesfârșit. Sistemul de pedepse fizice este exclus, ca și insultele.

Ungaria

Noul an școlar a adus noutăți și pentru cei un milion și jumătate de elevi din Ungaria, care la 1 septembrie au început lecțiile la școlile generale sau școlile medii. Este o regulă nouă că elevii din clasele inferioare

în timpul liber, riscă să fie sancționat și la școală. Ceea ce înseamnă că nu are cum să scape nepedepsit dacă face trafic de filme pe internet sau dacă are dosar penal fiindcă a bătut pe cineva.

Mai nou, părintele este cel care răspunde pentru felul în care se îmbracă și se poartă elevul la școală. Și asta fiindcă între unitatea de învățământ și părinte se încheie un contract în care sunt prevăzute drepturile și obligațiile elevului, ale tutorelui, precum și cele ale școlii. Cel care se îngrijește de minor are obligația să discute cu dirigintele sau învățătorul cel puțin o dată pe semestru.

Noul regulament interzice unităților de învățământ să strângă vestitul fond de

nu pot să ducă cu ei zilnic la școală mai mult de 3 kilograme de manuale și caiete. În Regulamentul Școlar trebuie să se înregistreze principiile și limitele temei de casă, acestea fiind făcute publice și pentru părinți.

Aplicarea noii Programe Naționale continuă în sistem ascendent (în urcare), astfel din septembrie este valabil deja și pentru cei din clasele a doua. Scopul acestuia este crearea unui echilibru modern între cunoștințele lexice și învățământul de dezvoltare a capacităților. Același sistem va fi valabil și în cazul corigențelor. Până când anul trecut doar cei din clasa întâi nu au putut fi lăsați repetenți, din toamnă această regulă se extinde și la cei din clasa a doua.

E. Iova

De ce copilul tău vrea să-i citești aceeași carte iar și iar?

Ți s-a întâmplat vreodată să citești o poveste copilului tău înainte de culcare și să realizezi că de fapt o poți recita cu ochii închiși? Că ai citit-o de atât de multe ori încât ai impresia că nu o vei uita toată viața?! Copiii le place să audă aceeași poveste citită iar și iar din motive foarte întemeiate – atât legate de propria lor persoană, cât și de creșterea și dezvoltarea lor.

Să citești copilului tău este unul dintre cele mai bune lucruri pe care le poți face pentru a-l ajuta să-și dezvolte potențialul la un nivel cât mai ridicat; ei vor învăța despre desfășurarea evenimentelor – că poveștile au un început, mijloc și sfârșit – și cel mai important, li se arată copiilor că și ei pot citi cărți. Deși nu sunt încă definitive, cercetările arată că îi poate ajuta să citească mai devreme decât de obicei. Și să nu trecem cu vederea momentele de calitate petrecute între părinte și copil.

Recitind aceleași cărți de mai multe ori are chiar mai multe beneficii pentru ei decât atunci când citești cărți diferite, dar mai rar. Pentru că cititul este o acțiune foarte nouă pentru copil, recititul le dă șansa să se familiarizeze cu povestirea, să învețe două-trei cuvinte (la fiecare citire însă) și să facă legătura între imaginile pe care le văd și povestirea pe care o aud de fiecare dată.

Pentru a fi posibile aceste legături este nevoie de timp și aici intervine recitirea. În momentul în care simți că deja te-ai săturat de o poveste, de-abia atunci copilul tău începe să se familiarizeze cu ea. El ajunge la nivelul la care poate să anticipeze ce se întâmplă în următoarea pagină și poate să te surprindă spunându-ți chiar care este următorul cuvânt. Copilul trăiește o satisfacție imensă atunci când știe ce urmează și mai ales înțelege despre ce e vorba – este un pas important în formarea încrederii în sine.

Ce pot face părinții?

❖ Citește-i iar și iar și iar! Chiar dacă simți că o iei rază după ce i-ai citit povestea pentru a patra oară, fii răbdătoare și mai citește-i

povestea încă o dată, dacă el o cere. Recompensele pe termen lung nu se vor lăsa așteptate. Studii după studii au arătat că acei copii cărora li s-a citit în mod regulat în primii trei ani de vi-

vrea să o încerce. Copiii sunt imitatori din naștere, iar dacă văd că tu te distrezi de minune citind noua carte, mai mult ca sigur va vrea să facă și el același lucru.

❖ Încearcă să faci din citit o distracție. Copilul adoră vocea ta, adoră să se joace cu tine și să aibă atenția ta desăvârșită. Dacă poți, încearcă să stârnești interesul copilului prin schimbarea vocii pentru diferite personaje, încurajează copilul

ată, au rezultate mai bune decât cei cărora nu li s-a citit. Asta însă nu înseamnă că primii vor avea numai note de 10, dar cu siguranță se va simți diferența.

❖ Chiar dacă poate pare inutil, urmărește rândurile cu degetul. Cercetările în acest sens sugerează că în acest fel copilul începe să înțeleagă cum se citește – de la stânga la dreapta și de sus în jos. Chiar și la trei ani, unii copii încep să recunoască anumite cuvinte care li s-au arătat în prealabil.

❖ Dacă te-ai săturat de aceeași carte și vrei să încerci una nouă, arată-i copilului tău cât de mult îți place ție noua carte și întreabă-l dacă

să imite sunetele pe care le face lupul din Scufița Roșie sau chiar pune-ți o pânză roșie în cap să o imiți pe Scufița. Vorbiți despre imaginile din carte, pune-i întrebări de genul „Ce culoare e asta?”, „Câte pisici sunt pe pagina?”, etc. În acest fel copilul va dori să facă și el același lucru... Pornind de la imitarea vocilor și anticiparea evenimentelor, până la a citi povestea de unul singur.

(Sursa: *The Secret Lives of Toddlers - A Parent Guide to the Wonderful, Terrible, Fascinating Behaviour of Children Ages 1 to 3* de Jana Murphy)

ÎNTÂMPLĂRI CU COPII

Cizmulițele

Un copil, la grădiniță, încearcă să își încălze cizmulițele. Pentru că nu se descurcă, a cerut ajutor educatoarei. Cu tot trasul și împinsul, cizmulițele nu voiau nicidecum să intre. Până când a reușit totuși să îl încălze, educatoarei i-au apărut broboane de transpirație pe frunte.

De aceea aproape că i-au dat lacrimile când copilul i-a zis: „Doamnă, dar sunt puse invers...” Într-adevăr, erau pe picior greșit...

Nu a fost cu nimic mai ușor să îi scoată cizmulițele decât să i le pună, totuși a reușit să își păstreze calmul până când iar cizmulițele erau încălțate, tot cu sudoare pe frunte, dar de data aceasta așa cum trebuia. Însă atunci băiețelul a zis: „Cizmulițele astea nu sunt ale mele!”

În loc să strige la el: „De ce nu mi-ai spus?”, educatoarea și-a mușcat buza și încă o dată s-a chinuit să îl descălze. Când s-a terminat chinul descălțatului, băiețelul i-a spus: „Sunt cizmulițele fratelui meu. Mama mi-a zis să le încălț pe astea azi.”

Acum ea nu mai știa ce să facă... Să plângă sau să râdă? A reușit totuși să strângă suficientă răbdare pentru a se lupta din nou cu cizmulițele. Când, în sfârșit, l-a încălțat, înainte de a-l trimite afară la joacă, l-a întrebat: „Și acum, unde îți sunt mânușile? Trebuie să ți le pun în mâini ca să poți pleca afară!”

Răspunsul?

„Le-am băgat în cizmulițe ca să nu le pierd...”

Țăranul și baba

Un țăran trece pe lângă o babă care sapă într-o grădină și-i zice:

- Bună ziua, babă!
- Iacă, lucru prin ogradă!
- Nu te-am întrebat ce faci!
- Apoi dau fân la vaci.
- Babă, tu nu știi ce zici?
- Am vreo zece bibilici.
- Babo, ai în cap țărățe?
- Am în casă și trei mațe.
- Nu te-am întrebat ce ai!
- Moșul meu are doi cai.
- Vai, cu cine stau de vorbă!
- Duminică merg la horă.
- O, dar rău e să fii surdă!
- O să vină lume multă.
- Babo, tu nu ai minte?
- Ieri mi-a căzut și un dinte.
- Babo, tu mă înțelegi?
- Trebuia să le mai legi.
- Ce să leg, tu, babă surdă?
- Dacă plouă le și udă.

*Văzând că baba nu aude, țăranul pleacă spunând:
„Să le ude! Să le ude!”*

Nu-i așa că-s frumos ca tata?!

Enescu omagiat la București

În acest an pentru a VII-a oară se desfășoară, la București, Festivalul și Concursul Internațional „George Enescu”, în perioada 4–20 septembrie. Ediția din acest an consemnează și un moment jubiliar, împlinindu-se 50 de ani de la moartea marelui compozitor român, anul acesta fiind desemnat ca „Anul Internațional George Enescu”. Asemeni edițiilor precedente ale Festivalului înființat în 1958, și în acest an vor participa numeroase coruri, orchestre simfonice și de cameră din străinătate și din România, cu mari nume de interpreți. Printre marii artiști care au ridicat prestigiul festivalului se numără Lordul Yehudi Menuhin, Herbert von Karajan, David Oistrach, Sviatoslav Richter etc.

Organizatorii au în vede-

re, cu ocazia acestui concurs, și promovarea operei enesciene în mijlocul artiștilor și interpreților români și străini, prezentarea și promovarea creației artistice ale muzicii românești contemporane, precum și popularizarea muzicii clasice în rândul tinerei generații, oferind ocazie pentru promovarea și sprijinirea tinerelor talente.

Alături de acest festival, fiind anul Enescu, în diferite părți ale lumii se desfășoară mai multe programe culturale, legate de marele compozitor. Cei interesați pot urmări desfășurarea programelor Festivalului pe posturile naționale ale Televiziunii Române și a posturilor de radiodifuziune. Informații suplimentare despre festival și concurs puteți găsi la adresa www.festival-enescu.ro.

T. Iova

Foto: ROMPRES

Concertul Filarmonicii „George Enescu”, la pupitrul cu maestrul Horia Andreescu.

Ziua Europeană a Limbilor la Budapesta

Cu ocazia Zilei Europene a Limbilor, Biblioteca Națională de Limbi Străine din Budapesta organizează o serie de programe. La 26 septembrie se vor prezenta elevii a patru licee de naționalitate din țară: croat, german, sârb și slovac.

Această zi este consacrată multilingvismului și învățării permanente a limbilor străine. Scopul Zilei Europene a Limbilor este accentuarea importanței de a însuși limbi, de a face cunoscute limbile vorbite în Europa. Ziua Europeană a Limbilor se sărbătorește din anul 2001, la inițiativa Consiliului European și a Uniunii Europene.

R. Păcș

Bustul lui Jebeleanu în parcul statuiilor

În cadrul Sărbătorii Culeșului Viei și a Zilelor Naționalității Slovace din Kiskőrös, vineri, 2 septembrie, în Parcul Statuiilor Traducătorilor lui Petőfi s-a inaugurat bustul poetului și traducătorului român Eugen Jebeleanu. Ideea parcului s-a născut la mijlocul anilor '80, materializarea acestuia fiind asumată de Asociația Națională Petőfi. Stabilimentul se îmbogățește cu câte o lucrare din doi în doi ani, bustul lui Eugen Jebeleanu fiind a 14-a statuie amplasată în frumosul parc din inima localității. La eveniment a fost prezentă și o numeroasă delegație a orașului înfrățit Marghita (județul Bihor, România), care a donat orașului Kiskőrös această operă de artă semnată de sculptorul maghiar Kutas László.

În întâmpinarea publicului numeros, adunat în Parcul Statuiilor din curtea Casei Natale și a Muzeului Petőfi, Fanfara Școlii de Muzică din localitate a intonat imnurile naționale ale celor două state. Apoi oaspeții au fost salutați de primarul din Kiskőrös, Barkóczi Ferenc, care a apreciat importanța deosebită a Parcului Statuiilor, nu numai pentru simplul fapt că este poate unicul parc de acest gen din țară, dar și pentru că este zălogul unei legături permanente, a cunoașterii literaturii statului partener.

– Ideea a fost și este și astăzi, ca ridicarea bustului să se facă în comun, deci de o organizație reprezentantă a statului partener și, bineînțeles, de orașul Kiskőrös. A fost o veche dorință a noastră să ridicăm aici și statuia unui traducător român. Așa că am avut o mare bucurie atunci când, în urmă cu doi ani, am luat legătura cu orașul nostru înfrățit din România, Marghita, iar ei au fost parteneri în realizarea lucrării. Așadar am stabilit ca orașul Marghita să doneze bustul lui Jebeleanu parcului din Kiskőrös, iar noi, la rândul nostru, le vom dona statuia reprezentându-l pe scriitorul Jókai Mór, declarat Barkóczi.

Despre colaborarea dintre cele două orașe l-am întrebat pe primarul Marghitei, Pocsaly Zoltán.

– Avem legături de înfrățire cu orașul Kiskőrös de 12 ani și venim în fiecare an în

Eugen Jebeleanu - academician, poet, publicist și traducător român

Născut la Câmpina, la 24 aprilie 1911, Eugen Jebeleanu își face studiile liceale la Brașov, iar pe cele universitare la București. Între cele două războaie desfășoară o bogată activitate publicistică („Cuvântul liber”, „Reporter”, „Rampa”, ș.a.). Ca poet, debutează la vârsta de 17 ani, în revista „Bilete de papagal”, editată de Tudor Arghezi. Primele volume sunt: „Schituri cu soare” (1929) și „Inimi sub săbii” (1934).

Poetul se remarcă prin versuri cu un accentuat caracter militant: „Scutul păcii”, „Surășul Hiroshimei”, „Cântece împotriva morții”. Volumele: „Elegie pentru floarea secerată” (1967) și „Hanibal” (1972) dau expresie poetică unor meditații profunde asupra vieții și a morții, asupra timpului și rostului omului în contextul istoriei.

„Povestea broscuței testoase” (1963) conține versuri pentru copii, iar antologii ca: „Poeme maghiare” (1949) și „Poeți ai Libertății” (1957) înmănușează activitatea de traducător a poetului (a tradus din Petőfi Sándor, Ady Endre, Radnóti Miklós, József Attila). Pentru activitatea sa literară deosebit de fecundă este distins cu Premiul Herder în anul 1973.

Moare la 21 august 1991, la București.

septembrie la Ziua orașului.

– Sărbătoarea din acest an include și un eveniment important: dezvelirea bustului lui Eugen Jebeleanu, unul dintre cei mai mari traducători a lui Petőfi în limba română. De ce tocmai Jebeleanu?

– Am avut de ales între Octavian Goga și Eugen Jebeleanu. Noi am propus, iar dânsii l-au ales pe Jebeleanu. Ne pare foarte bine că am putut veni azi să onorăm acest eveniment.

– Bustul sosește la Kiskőrös printr-un schimb de opere de artă?

– Da, noi am oferit bustul lui Jebeleanu, iar orașul

Kiskőrös o să-l ofere pe cel al lui Jókai Mór, cum a spus și domnul primar Barkóczi. Abia așteptăm să-l aducă în orașul Marghita, dacă nu anul acesta – deși bustul este gata –, atunci anul viitor.

– Ce înseamnă pentru viitor colaborarea dintre orașele Dvs.?

– După un an de zile de muncă, mai venim și ne mai distrăm puțin, vin și ei la noi să se mai distreze – e bine să ne întâlnim, îi aducem pe copiii noștri, aducem dansurile, muzica, obiceiurile noastre din județul Bihor.

Text: Iulia Kaupert
Foto: Bene István

În anul 1890 acești buni organizatori, cer printr-un memoriu aprobarea constituirii lor în parohie, iar ca aceasta să fie încorporată în Mitropolia Ardealului, potrivit art. IX al legii din 1868.

Consistoriul arădean, în ședința sa din 15 decembrie 1890, s-a ocupat numai în principiu de această problemă. Rezoluția consistorială nu i-a mulțumit pe solicitanți, care, în anul 1891, au înaintat episcopiei Aradului un nou memoriu, cu rugămintea insistentă, de a se rezolva fără amânare această problemă arzătoare a românilor ortodocși, rămași fără biserică, fără preot și catihet.

Consistoriul din Arad în ședința sa din 11 martie 1891 a luat în discuție noua cerere a credincioșilor români din Budapesta pe care aprobând-o a dat toate îndrumările necesare în legătură cu constituirea în parohie a românilor ortodocși „neadmiși” în biserica greco-valahă. Până când vor fi asigurate condițiile întemeierii unei parohii, potrivit dispozițiilor din legiunea în vigoare în Ungaria (Statutul organic șagunian), satisfacerea necesităților duhovnicești ale credincioșilor și tineretului școlar a fost încredințată preotului militar din garnizoana Budapestei.

Dar și această rezoluție a fost efemeră, deoarece nu peste mult timp preotul respectiv a fost transferat la Viena.

După plecarea preotului militar din Budapesta, situația credincioșilor s-a agravat din nou pentru faptul că au rămas iarăși fără asistență religioasă. Nu aveau nici măcar o încăpere unde să-și fi astâmpărat setea duhovnicească. Mulțimea tinerilor a rămas fără catehizare și erau nevoiți a primi învățătura religioasă în parte de la preotul grec, în parte de la cel sârb în limba maghiară sau germană.

Pentru a se pune capăt acestor stări nefirești, reprezentanții românilor ortodocși din Budapesta, la insistențele părinților școlarii, s-au adresat cu o nouă petițiune consistoriului arădean, cerând permisiunea de a li se „...institui barem un catihet pentru mulții tineri de aici...”, propunându-l pe absolventul în teologie Gheorghe Bogoevici, care, din anul 1893 a îndeplinit funcția de executor la „Fundățiunea Emanuil Gojdu” din Buda-

Pr. Teodor Misaroș

Lupte pentru menținerea comunității românești în capitala Ungariei

pesta, și care a luat parte activă la toate mișcările și luptele în legătură cu înființarea parohiei românilor ortodocși din Capitală.

Pe baza acestei propuneri, și a cererii personale a lui Gheorghe Bogoevici, episcopul Aradului, Ioan Meșianu – mai târziu mitropolitul Ardealului – cu data de 28 august 1897 îl numește „...de catechet interimal pentru tinerimea de religie gr. Or. Română de la toate institutele publice de învățământ din Budapesta...”

Prin instituirea lui Gheorghe Bogoevici în postul de catihet problema nu s-a rezolvat încă pe deplin. S-a ajuns, ca tineretul școlar de religie ortodoxă din Budapesta și împrejurimi să primească cunoștințele credinței, dar a rămas nesoluționată problema satisfacerii necesităților sufletești ale bunilor credincioși din capitala Ungariei. Doreau să participe la Sfintele Liturghii, voiau să se mărturisească și să se împărtășească, dar nu aveau unde. Din biserica ortodoxă greco-valahă erau izgoniți, cu ortodocși sârbi – mai ales după procedura episcopului Bogdanovici în legătură cu instituirea întru catihet a teologului Gheorghe Bogoevici – nu voiau să aibă nimic comun. Pentru rezol-

varea problemei a rămas doar o singură posibilitate, anume: aceea de a se asigura un preot stabil pentru nevoile bunilor credincioși din Budapesta, precum reiese din cererea lor înaintată la data de 1 septembrie 1892 episcopului Iosif Goldiș.

Hotelul „Angol királyné”, unde s-a constituit „parohia matra” a românilor

Această petiție de mare importanță pentru credincioșii ortodocși români din capitală n-a putut să rămână fără ecou în cercurile bisericești competente din Arad. Episcopul Iosif Goldiș încunoștințează imediat pe conducătorul cauzei românilor ortodocși, Athanasie Cimponeriu, despre demersurile ce urmează a se lua în vederea înființării parohiei ortodoxe române din Budapesta. Numitul episcop, prin adresa din 26 noiembrie

1899, a precizat în 7 puncte condițiile în care poate lua ființă o nouă enorie.

După atâtea strădanii, pe lângă observarea directivelor date de către episcopul I. Goldiș, cu aprobarea prealabilă a Poliției la data de 11 martie 1900 s-au putut întruni românii ortodocși din

Budapesta și din împrejurimi într-o adunare, care a avut loc în hotelul „Angol királyné”... „în afacerea constituirii de parohie matra”...

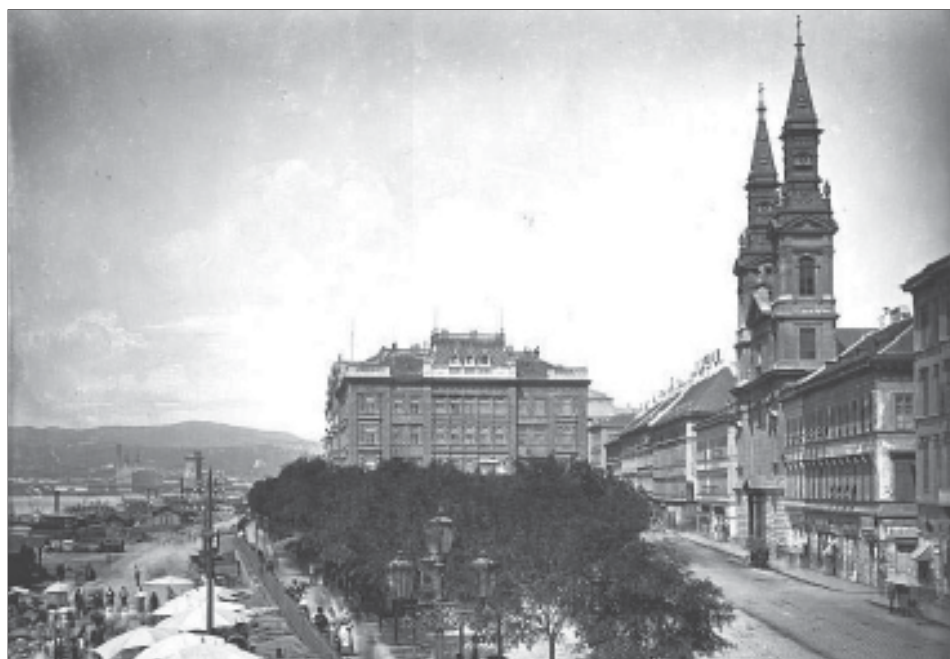
Adunarea, – la care pe lângă cei patruzeci și patru capi de familie și tineretul universitar, a luat parte și secretarul arhidiecezan dr. Elie Cristea – „...decide unanim cu entuziasm, să se declare și se constituie de parohie română gr. orientală matra a românilor din Budapesta și împrejur, inde-

pendentă de comuna greco-macedo-valahă de aici, că voiește a aparține la dieceza Aradului, în metropolia română, și își susține dreptul de a-și valida drepturile și folosințele avute până în 1888 când s-a exchis limba greco-macedo-română în Budapesta”... Tot în aceeași ședință a adunării, transformată acum în sinod parohial (adunare parohială), cu vot unanim a fost ales preot absolventul în teologie Gheorghe Bogoevici, precum și organele parohiale: comitetul (consiliul) parohial și epitropia parohială, care sunt îndrumate de a se îngriji de o încăpere și înzestrarea ei cu obiectele de cult necesare pentru săvârșirea sfintelor slujbe.

Consistoriul eparhial din Arad, deliberând asupra recunoașterii înființării parohiei ortodoxe române din Budapesta și jur, cu hramul Sf. Ioan Botezătorul, independentă de cea greco-valahă, având aceasta și aprobarea Ministerului Cultelor nr. 20562 din 28 mai 1888, cu bucurie a luat act cu aprobare de înființarea parohiei, a funcției organelor parohiale și pentru satisfacerea nevoilor duhovnicești l-a instituit, în calitate de administrator parohial, pe catihetul Gheorghe Bogoevici, care între timp, intrând în cinul monahal, a primit numele de Ghenadie.

După toate acestea, a urmat căutarea unei încăperi pentru săvârșirea celor sfinte. Și până când se vor găsi resurse suficiente pentru cumpărarea unui teren adecvat clădirii unei biserici, la cererea comitetului parohial, reprezentanția Fundăției Gojdu și-a dat asentimentul ca, în mod provizoriu, capela să fie adăpostită în apartamentul fundăției din strada Holló nr. 8, care în ziua de 25 noiembrie 1900 a fost sfințită de însăși episcopul Iosif Goldiș. În cadrul Liturghiei a fost introdus în parohia nou înființată primul ei preot, ieromonahul Ghenadie Gh. Bogoevici, care, după absolvirea teologiei, a stat întotdeauna alături de intelectualii români din Budapesta, dându-și cu prisosință tributul și osteneala pentru realizarea vechiului deziderat comun, pentru care s-au depus atâtea eforturi.

Continuare în nr. următor
(Fragmente dintr-un studiu apărut în revista „Mitropolia Banatului”, anul XIII, nr. 1–3)

Biserica ortodoxă din Piața Petőfi, în anul 1874

Recorduri trăsните

În Cartea recordurilor, faimoasa „Guinness book”, poți găsi cele mai ciudate, mai trăsните și mai de neimaginat recorduri ale lumii. După Biblie, aceasta este cea mai căutată carte din lume. De la apariția ei pe rafturile librăriilor, în 1955, au fost vândute circa 100 milioane de exemplare, scrie publicația germană „Bild”. Anual, 40.000 de oameni pretind la un loc în renumita lucrare. Sunt acceptate doar 5.560 de noi realizări.

1. Deținătorul celor mai mari coarne din lume este un bivol din Africa, care răspunde la numele de Lach. Dimensiunile „podoabei” lui sunt de 95,25 centimetri.

2. Cel mai pârșom din lume s-a dovedit a fi un chinez, Yun Chenhuan, în vârstă de 28 de ani. E adevărat, el suferă de o afecțiune care-i creează mari probleme nu doar din punct de vedere al aspectului exterior. Pentru a-și recăpăta auzul, medicii trebuie să-i elimine periodic din urechi o anumită cantitate de păr.

3. Sunt din Statele Unite, sunt gemeni, bogați, dar s-au făcut remarcați pentru că sunt cei mai mici oameni din lume. Au doar 86 de centimetri înălțime. Se ocupă de afaceri imobiliare, fac emisiuni de televiziune și câștigă milioane.

4. A fost cel mai lung sărut din lume. Americanca Louisa Almedovar, în vârstă de 19 ani, și prietenul ei, de 22 de ani, Rich Langley, s-au sărutat continuu timp de 30 de ore, 59 de minute și 27 de secunde. Ceva mai mult decât pătimaș.

5. I se spune „Elastic”. Este din Marea Britanie și se numește Garry Terner. Și a reușit, numai el știe cum, să-și prindă de față 153 de cârlige de rufe. Martorii spun că nu au mai văzut așa ceva: pielea lui Garry este de elasticitate ieșită din comun.

Știați că...

... cei care par foarte siguri pe ei sunt de fapt cei mai slabi?

... cei care își petrec viața protejându-i pe alții sunt de fapt cei care au ei înșiși nevoie de protecție?

... sunt trei cuvinte care sunt cel mai greu de rostit: „Te iubesc”, „Îmi pare rău” și „Ajută-mă”!

... cei care se îmbracă în roșu au încredere deplină în ei înșiși?

... cei care se îmbracă în galben sunt cei care sunt siguri, care se bucură de frumusețea lor?

... cei care se îmbracă în negru sunt cei care vor să treacă neobservați, cei care au nevoie de înțelegere și ajutor?

... atunci când ajută pe cineva ajutorul ți se întoarce de două ori?

... este mai ușor să-ți exprimi sentimentele în scris

decât să le spui cuiva în față? Dar știați că au mai mare valoare dacă le spui cuiva în față?

... dacă ceri ceva cu credință, dorința ți va fi îndeplinită?

... pot să ți se împlinească visele, de pildă să te îndrăgostești, să devii bogat, să fii sănătos, dacă ceri asta cu credință și dacă crezi cu tărie în puterile tale? Ai să fii uimit de câte poți să faci.

Dar nu crede tot ce-ți spun, până nu încerci tu singur, până nu ajută pe cineva despre care știi că este acum la ananghie, că trece printr-o perioadă grea, că are un necaz sau ale cărui nevoi corespund cu ceva din cele spuse de mine până acum și pe care tu știi că poți să-l ajuti.

Atunci vei vedea că ajutorul dat de tine se va întoarce la tine de două ori.

Peste 100 de ore sub duș

Șase tineri germani au petrecut 101 ore sub duș și au învins cu o oră precedentul record mondial.

Echipați cu costume de baie, cei șase, patru bărbați

și două femei, cu vârste cuprinse între 17 și 25 de ani, au avut voie să ia o pauză de zece minute la fiecare oră. Ei au reușit chiar să doarmă sub duș.

Sărbătoarea spaniolă a roșiilor

Aproximativ 40.000 de persoane au participat la Bunol, oraș din sud-estul Spaniei, la „Tomatina”, o bătaie uriașă cu roșii care s-a încheiat fără incidente în acest an. Participanții la eveniment, printre care numeroși turiști asiatici, britanici, americani și australieni, s-au luptat folosind 130 de tone de roșii, aduse de camioane până în centrul orașului.

După o oră de bătaie, sutul roșu umpluse străzile, fațadele clădirilor erau marcate cu tomate, iar participanții mergeau în lanț către râu și dușuri, pentru a se

spăla. Tradiția sărbătorii „Tomatina”, care se ține în fiecare an în ultima zi de

miercuri din august, a luat naștere de la o bătaie cu roșii între prieteni, în anii '40.

Un câine pierdut s-a întors acasă singur cu trenul

După ce s-a pierdut într-o îndepărtată gară scoțiană, Archie, un labrador de culoare neagră, a dovedit calitățile rasei sale și buna „educație”, urcându-se în primul tren și nu în oricare, ci în cel care îl putea duce acasă și coborând exact în stația orașului în care se afla

locuința stăpânului său, transmite site-ul 9AM.

Proprietarul Mike Traitt și-a pierdut câinele în gara Inverurie, în apropiere de Aberdeen (estul Scoției) și spera ca cineva să îi remarce medalia și să îl returneze. „Este un câine foarte inteligent. Pentru că nu a reușit

să mă găsească, s-a urcat pur și simplu în trenul care l-a adus acasă și cu care mai călătorise”, a declarat Mike Traitt. Camerele de supraveghere ale gării au filmat câinele care a decis să se urce în cursa feroviară Aberdeen-Inverness, după ce își căutase fără succes stăpânul.

Tarzan este la modă în Elveția

În Elveția este la modă un nou sport extrem: săriturile din copac în copac, în stil

Tarzan, transmite site-ul 9AM. Mii de persoane iau cu asalt Seilpark Gantrisch

pentru a-și ridica nivelul adrenalinei executând salturi de pe o platformă pe alta, la 30 de metri deasupra pământului. Managerul și instructorul Rolf Ryser spune că oamenii își schimbă tot timpul gusturile și vor altceva în materie de sporturi extreme. „Trebuie să te concentrezi pentru a putea țopăi de pe o platformă pe alta. Ești foarte sus, iar o căzătură nu ți-ar prinde bine. Așa că inima bate foarte repede”, a declarat Jeannette Grindat, o amatoare a acestui sport.

Cei mai mulți scoțieni nu cumpără frigider, deoarece nu cred că becul dinăuntru se stinge atunci când se închide ușa.

☺ ☺ ☺

Doi scoțieni în mașină:
– Aoleu, mă lasă frânele, nu pot opri, ce să fac?

– Intră cu mașina în ceva ieftin!

☺ ☺ ☺

Traversând o stradă, un scoțian a fost lovit puternic de o mașină, dar nu a pățit

UMOR

nimic grav. Totuși, șoferul i-a dat câteva monede, ca să împace lucrurile. Bucuros, acesta i se adresează:
– Veniți des pe aici, domnule?

☺ ☺ ☺

Întreabă frizerul pe scoțian:

– Cum să vă tund ca să fiți cât mai mulțumit?

– Gratis.

☺ ☺ ☺

La scoțieni:
– Tată, ce primesc eu de la tine pentru nuntă?

– Încuviințarea mea!

☺ ☺ ☺

Nevasta scoțianului:
– Bărbate, ai pe față numai zgârieturi. Ar fi cazul să-ți cumperi o nouă lamă de ras.

– Dar, de ce? Dacă a fost bună pentru bunicul și pentru tata, corespunde, cu siguranță, și pentru mine.

Fotbal

În sfârșit, o victorie mare

La 3 septembrie, sâmbătă, într-un meci disputat în cadrul preliminarilor Campionatului Mondial 2006, România a învins Cehia cu 2-0. Dubla reușită a lui **Adrian Mutu** este de ajuns numai pentru supraviețuirea șanselor matematice, dar – în sfârșit – tricolorii au convins că pot fi superiori unor adversari din topul lumii.

Adversarul din grupă al românilor ocupă poziția a patra în topul mondial. La Constanța cehii însă au stat

Selecționerul a calculat perfect trimiterea în teren a tinerilor **Răzvan Cociș** și **Ionuț Mazilu**, care – în mod

neputincioși în fața elevilor lui **Victor Pițurcă**, care i-au depășit în primul rând prin viteză de joc și gândire.

surprinzător – s-au ridicat la nivelul internațional, fiind piese importante ale echipei, alături de ceilalți doi

tineri **Ovidiu Petre** și **Gabriel Tamaș**, care l-au anihilat fără greșală pe uriașul **Ian Koller**. **Adrian Mutu** a revenit în formă mare după scandalul cu drogurile, înscriind cele două goluri. Exact cât trebuia pentru supraviețuirea șanselor câtău de puține. **Cristian Chivu** a dirijat până la ultima răsuflare o apărare sincronizată, aproape de perfecție. Dar numai laudă merită toți cei care au evoluat.

Lumina victoriei a umbrat puțin un alt aspect istoric. Veteranul **Dorinel Munteanu** l-a depășit pe **Gheorghe Hagi** la selecțiile acumulate. Ironia sorții că a serbat cea de-a 126-a prezență pe stadionul Hagi din Constanța.

Cu toate astea, România s-ar califica pentru baraj numai în caz dacă Cehia nu adună mai mult decât patru puncte, deci șansele sunt minime pentru calificare, însă sunt reale pentru construirea unei echipe de viitor.

Gimnastică

Lotul olimpic român s-a destrămat

„N-a mai rămas nimic” și „S-a destrămat familia”, titrează cele mai mari două cotidiane de sport din România, comentând și descriind pe larg situația critică, iscată nu pentru prima oară în jurul lotului olimpic de gimnastică feminină.

Octavian Belu și **Mariana Bitang**, antrenorii care au crescut generație după generație campioanele olimpice și mondiale și-au înaintat demisia către Federația Română de Gim-

descoperitorul triplei campioane olimpice, **Cătălina Ponor**, pentru metodele învechite și dure de a ține disciplină la lot.

Încă nu se știe dacă decizia celor mai performanți antrenori din lume este irevocabilă, cert este însă că cele trei gimnaste se vor pregăti la cluburile lor pentru Campionatul Mondial din Australia, care se va desfășura în noiembrie.

Ele nu se arată deloc deranjate de cele petrecu-

nastică la începutul săptămânii trecute, în urma unui act de indisciplină săvârșită de **Cătălina Ponor**, **Dana Sofronie** și **Floarea Leonida**. Cele trei au fugit din cantonamentul din Deva, renumit pentru disciplina cazonă instalată de cei doi antrenori, și au petrecut o noapte într-o discotecă din Deva. Apoi evenimentele s-au accelerat. Prima dată cele trei au fost excluse din lotul de la Deva, apoi a urmat demisia antrenorilor **Belu** și **Bitang**. „În condițiile actuale, când am constatat un întreg cumul de acte de indisciplină, nu ne putem asuma respectarea condițiilor din contractele noastre și am cerut rezilierea lor. Nu vom face compromisuri de la principiile care au dus la succesele cunoscute foarte bine. Nu ne vom implica, indiferent cum vor evolua lucrurile, în pregătirea lotului pentru Mondialele din Australia”, a declarat **Octavian Belu**. Dealtfel, cei doi au fost criticați de mai mult timp de colegul lor de la Constanța, **Matei Stănei**,

te. „Eu vreau să ajung la Mondiale și să arăt cine sunt. Pentru bârnă am un exercițiu foarte bun, realizat de **Mariana Bitang**. Voi încerca să demonstrez că se poate face performanță chiar dacă nu suntem ținute din scurt!”, a declarat **Ponor**, care a adăugat că nu se simte vinovată pentru situația creată. „La discotecă a fost bine!”, a încheiat râzând **Ponor** o declarație acordată cotidianului ProSport. Totodată **Ioan Dobrescu**, președintele COSR, a declarat că „nici o secundă nu ne gândim să-i îndepărtăm pe **Belu** și pe **Bitang**. Am putea semna un nou contract cu ei.”

Nu ar fi pentru prima oară o revenire spectaculoasă a celor doi, gimnastica feminină românească trăind un astfel de moment în anul 2003, înaintea Campionatului Mondial din Patra. În cazul unei întoarceri însă, cu siguranță, cele trei campioane nu vor mai face parte din lot. Rămâne de văzut dacă în locul familiei destrămate se va înființa una la fel de disciplinată și performantă.

Canotaj

Trei medalii la Zagreb

Delegația tricoloră a încheiat Campionatul Mondial de la Zagreb, desfășurat săptămâna trecută, cu trei medalii: una de aur și două de argint. Prima poziție a fost ocupată de băieții de la canoe patru.

Prima zi de finale, disputate pe distanța de 1.000 de metri, a adus României două medalii, ambele de argint. Echipajul masculin de canoe patru, format din **Constantin Popa**, **Loredan Popa**, **Florin Mironcic** și **Petru Condrat**, a ratat aurul pe ultimii metri, după o cursă pe care a controlat-o în proporție de 90 la sută. Pe final, ambarcațiunea poloneză a fost însă mai tare. Tot argint au adus și fetele de la kaiac patru – **Florica Vulpeș**, **Mariana Ciobanu**, **Lidia Talpă** și **Alina Platon** –, acesta fiind primul trofeu mondial adus în istorie la kaiac-feminin.

În prima parte a finalelor pe 500 de metri și 200 de metri, cinci echipaje tricolore și-au încercat șansa la medalii. Dintre ele, unul singur a ajuns pe podium, însă pe poziție de aur. Băieții de la canoe patru – **Loredan Popa**, **Florin**

Popescu, **Silviu Simionescu** și **Iosif Chirilă** – care în urmă cu o lună cucereau aurul european la Poznań (Polonia), au repetat performanța și acum pe 500 de metri. Ei au devansat ambarcațiunile Belarusului și Poloniei. În rest, înfrângeri pe linie: locul 5 la kaiac dublu masculin (**I. Anghel** și **M. Sevic**), locul 8 la canoe dublu masculin (**P. Condrat**, **Fl. Mironcic**), locul 4 la kaiac patru feminin (**Vulpeș**, **Ciobanu**, **Talpă**, **Platon**), locul 5 la kaiac patru masculin (**Ștefan**, **Mada**, **Anton**, **Baban**). La sprint (200 de metri), tricolorii au fost prezenți doar

în două finale, la canoe patru masculin (locul 6) și la kaiac patru feminin (locul 9).

Cele trei medalii cucerite păstrează România în topul mondial, deși obiectivul stabilit inițial a fost îndeplinit doar pe jumătate. „Că număr de medalii am realizat ceea ce ne-am propus. Totuși nu am obținut medalia dorită la una dintre probele olimpice, deși se putea. Am avut patru clasări pe pozițiile 4-6. Totuși, trei medalii, dintre care una de aur, nu sunt la îndemâna oricui”, a declarat președintele Federației Române de Kaiac-Canoe, **Beniamin Zabet**. Cele trei medalii obținute de tricolori sunt în probe care nu figurează în programul Jocurilor Olimpice.

Ultimele rezultate ale
echipelor noastre de fotbal

Campionatul județean, Bichiș, div. I	
Mezőkereszty – Micherechi	0-1
Mezőkovácsháza – Bătania	0-3
OMTK – Bichiș	1-0
Campionatul județean, Bichiș, div. III	
Chitighaz – M.kovács háza II	0-3

Următoarele meciuri

10 septembrie (sâmbătă)	
Bătania – Erzsébethegy	16.30
Bichiș – Mezőkereszty	16.30
Nagybányhegyes – Chitighaz	16.30
11 septembrie (duminică)	
Micherechi – Szeghalom	16.30

Pagină realizată
de Ștefan Crâsta

TVR 1

Luni 12 septembrie

6.00 Jurnalul TVR 7.00 Serial. Portul miracolelor 8.00 Sănătate pentru toți! (R) 9.00 Surprize, surprize... (R) 11.30 Telesciclopedia (R) 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 14.00 Documentar 14.30 Kronika 15.55 Expediție în necunoscut (R) 16.30 Nocturne (R) 17.30 Cerbul de Aur 2005 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Iartă-mă! 20.30 Ochiul magic 21.00 Serial. Jeremiah 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Agenda Festivalului și Concursului Internațional „George Enescu” 22.45 Film. Antract 0.35 Nocturne (R).

Marți 13 septembrie

6.00 Jurnalul TVR 7.00 Serial. Portul miracolelor 8.00 Sănătate pentru toți! (R) 9.00 Film. Johnny Tsunami 10.40 Agenda Festivalului și Concursului Internațional „George Enescu” (R) 10.05 Serial. Felicity 11.00 Festivalul Național al Cântecului și Dansului Popular Românesc Mamaia, 2005 (R) 12.00 Serial. Doctor Becker 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 14.00 Documentar (R) 14.30 Pro patria 15.00 Kronika 15.55 Expediție în necunoscut (R) 16.30 Nocturne (R) 17.30 Cerbul de Aur 2005 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Film. Ce se mai spune despre Pignon? 20.40 Circul soarelui 21.00 Serial. Jeremiah 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Agenda Festivalului și Concursului Internațional „George Enescu” 22.45 Film. La mama acasă 0.35 Nocturne (R).

Miercuri 14 septembrie

6.00 Jurnalul TVR 7.00 Serial. Portul miracolelor 8.00 Sănătate pentru toți! 9.00 Film. Micile suflute mari 10.40 Agenda Festivalului și Concursului Internațional „George Enescu” (R) 11.00 Festivalul Național al Cântecului și Dansului Popular Românesc Mamaia, 2005 (R) 12.00 Serial. Doctor Becker 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 14.00 Documentar 14.30 ... Sed Lex! 15.00 Conviuții 15.55 Expediție în necunoscut (R) 16.30 Travelling circular (R) 17.30 Cerbul de Aur 2005 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Film. Decalaj orar 20.50 Circul soarelui 21.00 Serial. Jeremiah 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Agenda Festivalului și Concursului Internațional „George Enescu”.

Joi 15 septembrie

6.00 Jurnalul TVR 7.00 Serial. „Lecții” pentru tata 8.00 Sănătate pentru toți! 9.00 Film. Copii furati 10.30 Agenda Festivalului și Concursului Internațional „George Enescu” (R) 10.50 Interes general (R) 12.10 Serial. Doctor Becker 12.35 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 14.00 Documentar 14.30 Akzente 15.55 Expediție în necunoscut (R) 16.25 Travelling Circular (R) 17.20 Cerbul de Aur 2005 17.50 Tragerile Joker și Loto 5/40 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Telecinemateca: În arșita nopții 21.05 Serial. Jeremiah 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Agenda Festivalului și Concursului Internațional „George Enescu”.

Vineri 16 septembrie

6.00 Jurnalul TVR 7.00 Serial. „Lecții” pentru tata 8.00 Sănătate pentru toți! 9.00 Film. Albă ca zăpada 10.40 Agenda Festivalului și Concursului Internațional „George Enescu” (R) 11.00 Ora poveștilor (R) 12.00 Serial. Doctor Becker 12.30 Desene animate 13.00 Jurnalul TVR 14.00 Documentar 14.30 România politică 15.00 Debut 50 plus (R) 16.00 Expediție în necunoscut (R) 16.35 Interes general 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Serial. Neveste disperate 21.00 Serial. Jeremiah 22.00 Jurnalul TVR 22.30 Agenda Festivalului și Concursului Internațional „George Enescu”.

Sâmbătă 17 septembrie

6.00 Ceasul deșteptător 7.30 Desene animate 8.20 Mic, da' voinic! 8.50 Ora poveștilor 9.45 Primele zile 10.15 Desene animate 10.45 Agenda Festivalului și Concursului Internațional „George Enescu” (R) 11.00 Marcă înregistrată 11.50 Orizont 2007 13.00 Jurnalul TVR 13.15 Parteneri de Weekend 13.50 Ochiul magic (R) 14.20 Nunta din Poienile de sub munte. Documentar 15.00 Serial TV (R) Burlacii 16.00 Expediție în necunoscut (R) 16.30 Spectacolul lumii 17.00 Telesciclopedia 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Surprize, surprize 22.00 Jurnalul TVR 22.15 Agenda Festivalului și Concursului Internațional „George Enescu” 22.30 Profesiștii 23.30 Film. Proiect: Vrăjitoarea

George Enescu

Duminică 18 septembrie

6.00 Universul credinței 7.30 Desene animate 8.20 Serial. Cutia fantastică 8.50 Profesiștii (R) 9.45 Agenda Festivalului și Concursului Internațional „George Enescu” (R) 10.00 Stele... de 5 stele (R) 11.00 Viața satului 12.00 Agenda politică 13.00 Jurnalul TVR 13.15 Supermarket de divertisment 15.00 Holograf – Pur și simplu 16.00 Tezaur folcloric 17.50 Tragerile Loto 6/49 și noroc 18.00 Jurnalul TVR 19.00 Minutul 91. 19.15 Fotbal: Steaua-Dinamo 22.00 Jurnalul TVR 22.15 Agenda Festivalului și Concursului Internațional „George Enescu” 22.30 Garatant 100%.

TVR 2

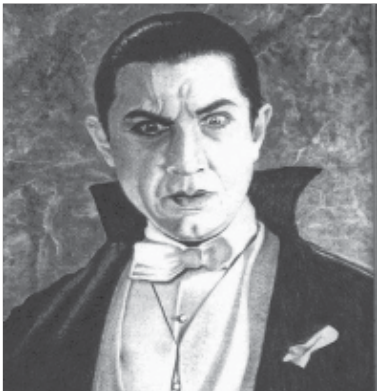

Luni 12 septembrie

6.00 Atenție, se cântă! (R) 7.35 Revista presei 8.00 Minorități sub trei dictaturi (R) 8.30 Poftă bună! (R) 9.00 Desene animate 10.00 Euro dicționar 10.15 Secrete regale 10.45 Serial. Pasiuni 11.40 Serial (R). Farmece 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Incurcăturile lui Zack 14.00 Împreună în Europa 15.00 Zona de conflict 16.00 Serial. Rebelii 17.00 Jurnalul Euronews pentru România 17.15 Euro dicționar 18.00 Serial. Moștenitoarea 19.05 Serial. Trăsniții din Queens 19.20 Monștrii sacri: Gina Patrichi 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Film. Ultima căsătorie mafiotă 23.00 Serial. Agenția.

Marți 13 septembrie

6.00 Serial. Sărută-mă, prostule! 7.35 Revista presei 8.00 Serial (R). Rebelii 9.00 Serial. Întoarcere în Paradis 10.45 Serial. Pasiuni 11.40 Serial Verdict: Crimă 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Incurcăturile lui Zack 14.00 Împreună în Europa 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.35 Jurnalul TVR 16.00 Serial. Rebelii 17.00 Jurnalul Euronews pentru România 17.15 Euro dicționar 17.30 Mărturii 18.00 Serial. Moștenitoarea 19.00 Serial. Trăsniții din Queens 19.30 Mistere și mituri ale sec. al. XX-lea 20.00 Lumea de aproape 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Film. Blestemul lui Dracula.

Film: Blestemul lui Dracula

Miercuri 14 septembrie

6.00 Serial. Sărută-mă, prostule! 7.35 Revista presei 8.00 Serial (R). Rebelii 9.00 Serial. Întoarcere în Paradis 10.45 Serial. Pasiuni 11.40 Serial. Verdict: Crimă 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Incurcăturile lui Zack 14.00 Împreună în Europa 15.00 Zona de conflict 15.35 Jurnalul TVR 16.00 Serial. Rebelii 17.00 Jurnalul Euronews pentru România 17.15 Euro dicționar 17.30 Minorități sub trei dictaturi 18.00 Serial. Moștenitoarea 19.00 Serial. Trăsniții din Queens 19.30 Misterele bibliei 20.00 Omul între soft și moft 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Film. Muza 23.00 Serial. American Gothic.

Joi 15 septembrie

6.00 Serial. Sărută-mă, prostule! 7.35 Revista presei 8.00 Serial (R). Rebelii 9.00 Serial. Întoarcere în Paradis 10.45 Serial. Pasiuni 11.40 Serial (R). Verdict: Crimă 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Incurcăturile lui Zack 14.00 Împreună în Europa 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.35 Jurnalul TVR 16.00 Serial. Rebelii 17.00 Jurnalul Euronews pentru România 17.15 Euro dicționar 17.30 Sănătate naturală 18.00 Serial. Moștenitoarea 19.00 Serial. Trăsniții din Queens 19.30 Cruciății. Documentar 20.00 Bugetul meu 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 Film. Vitejle secrete ale dentiștilor.

Vineri 16 septembrie

6.00 Serial. Sărută-mă, prostule! 7.35 Revista presei 8.00 Serial (R). Rebelii 9.00 Serial. Întoarcere în Paradis 10.45 Serial. Pasiuni 11.40 Serial (R). Verdict: Crimă 13.00 Desene animate 13.30 Serial. Incurcăturile lui Zack 14.00 Împreună în Europa 15.00 Enigme în Carpați 15.35 Jurnalul TVR 16.00 Serial. Rebelii 17.00 Jurnalul Euronews pentru România 17.15 Euro dicționar 17.30 Auto Club 18.00 Serial. Moștenitoarea 19.00 Serial. Trăsniții din Queens 19.30 Serial. Washington în spatele ușilor închise 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Jurnalul Euronews pentru România 21.15 D'ale lu' Mitică 22.15 Serial. Poduri peste ape seci.

Sâmbătă 17 septembrie

6.00 Pescar hoinar (R) 6.30 Top sport 7.35 Universul cunoașterii 8.00 Serial. Sabrina 8.30 Enigmei în Carpați (R) 9.00 Natură și aventură 9.30 Oala sub presiune 11.00 Televiziunea, dragostea mea 12.00 Agenția de plasare 13.00 Serial. Miracole 14.00 Via sacra 15.00 Serial. Aventuri secrete 15.35 Jurnalul TVR 16.00 Fotbal: Sportul-FC Național 18.00 Volei: România-Croația 19.30 Serial. Amy 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Serial. Lady Randolph Churchill 22.00 Film. Inamicul statului 0.15 Serial. Nemuritoarea.

Duminică 18 septembrie

6.00 Serial. Miracole (R) 7.35 Medalion folcloric 8.00 Ferma 9.00 Pescar hoinar 9.30 Arca lui Noe 10.00 H... ora Prichindeilor 11.00 Două roți 11.30 Magazin IT 12.00 Atenție, se cântă! 13.00 Casa mea 13.25 Poftă bună! 14.00 Serial. Doctorii 15.00 Secretele regale 15.30 Volei: România-Azerbaigean 17.00 Serial. Farmece 18.00 Iulius Cezar. Documentar 19.00 Atlas 19.30 Coolmea distracției 20.30 Jurnalul TVR 21.00 Serial. Lege și ordine.

ÎN LIMBA MATERNĂ

emisiune radiofonică în limba română

12 SEPTEMBRIE, LUNI (Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere

13 SEPTEMBRIE, MARTI (Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere

14 SEPTEMBRIE, MIERCURI (Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.15: Comentariul săptămânii (Al. Ardelean) 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avangardiera „Ecranul Nostru” 11.55: Încheiere

15 SEPTEMBER, JOI (Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.20: Nota săptămânii de Edda Illyés 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: O șansă istorică: Uniunea Europeană 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere

16 SEPTEMBER, VINERI (Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Revista presei „Foaia românească” 10.55: Avangardiera „Ecranul Nostru” 11.00: Magazinul „De la 14 la 18 – liceenii” 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere

17 SEPTEMBER, SÂMBĂTĂ (Iulia Kaupert)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45: Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00: „Pe unde le Europei” – magazin euroregional 15.58: Încheiere

18 SEPTEMBER, DUMINICĂ (Iulia Kaupert)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.35: Sinteza știrilor săptămânii 14.45: Retrospectiva săptămânii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 15.00: Magazinul „De la 14 la 18 – liceenii” (reluare) 15.30: Emisiune religioasă ortodoxă 15.55: Încheiere

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, în afară de frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

14 septembrie 2005 (mtv ora 13.28)

Reluare: 15 septembrie 2005 (m2 ora 14.27)

Programul prevăzut pentru săptămâna viitoare:

În emisiunea în limba română, după știrile săptămânii, veți urmări un reportaj despre mutarea grădiniței românești din Bătănia. Vechea clădire a ajuns într-o stare avansată de degradare, iar clădire nouă nu există. Astfel că la ora actuală copiii românilor se află într-o sală a grădiniței maghiare și nu se știe încă cât timp va dura situația provizorie. Pe teritoriul fostei grădinițe se planifică ridicarea unei școli noi.

Realizator: Aurel Becan

PROGRAMUL TVR TIMIȘOARA

Interval orar 16.00-18.00, pe frecvența TVR2

Luni, 12 septembrie 2005

16.00–17.00 Calea Europei 17.00–17.30 Arhiva sentimentală 17.30–17.45 Știri regionale 17.45–18.00 Omul zilei.

Marți, 13 septembrie 2005

16.00–16.30 Cronica germană (emisiune în lb. germană) 16.30–17.30 Magazin estival 17.30–17.45 Știri regionale 17.45–18.00 Omul zilei.

Miercuri, 14 septembrie 2005

16.00–16.30 Panoramic sud-vest (emisiune în lb. maghiară) 16.30–17.30 Magazin estival 17.30–17.45 Știri regionale 17.45–18.00 Omul zilei.

Joi, 15 septembrie 2005

16.00–16.03 Orizonturi sârbești (emisiune în lb. sârbă) 16.30–17.30 Exclusiv 17.30–17.45 Știri regionale 17.45–18.00 Omul zilei.

Vineri, 16 septembrie 2005

16.00–16.03 Ritm Show 16.30–17.30 Magazin estival 17.30–17.45 Știri regionale 17.45–18.00 Omul zilei.

Sâmbătă, 17 septembrie 2005

16.00–16.45 Fotbal: Sportul Studențesc – F.C. Național (I) 16.45–17.00 În prelungiri 17.00–17.45 Fotbal: Sportul Studențesc – F.C. Național (II) 17.45–18.00 În prelungiri.

Duminică, 18 septembrie 2005

16.00–17.00 Volei feminin: România – Azerbaigean 17.00–18.00 Cântecul de acasă.

DIEX
online

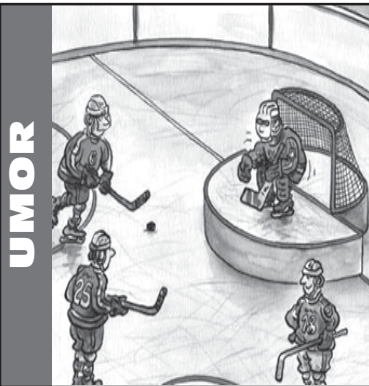
Dicționare ale limbii române

www.dexonline.ro

Emisiunea în limba română

24 de ore din 24
pe www.rri.ro

Linkuri utile:

www.foaia.hu
www.romanul.hu
www.balcescu.sulinet.hu
www.ziare.com
www.astazi.ro
www.startpage.ro
www.ici.ro/romania/
indexrom.html

Portul muierilor din Chitighaz

Îmbrăcămintea a avut din totdeauna, pe lângă funcția de a apăra corpul, și funcția de decoratie. A exprimat categoria socială, starea, vârsta și modul de trai al omului. Îmbrăcămintea consta din haine „de port”, de fiecare zi, și din haine de duminică, haine de sărbătoare.

aur. Purtau fuste lungi și largi, ornamentate în partea din jos cu șnur cu două-trei îndoitori și încrețite la talie. Cele de sărbătoare erau decorate cu fire de aur pe din jos. Lărgimea se obținea prin încrețituri dese la talie, se legau cu o frâmbie (șnur) la mijloc. S-au răspândit și fustele

cu „bălțug” și decorată cu crețele, pe din jos cu șnur.

În zilele de sărbătoare, la biserică purtau cărpe de mătase cu ciucuri sau de pliș.

Podoabele portului fetelor din Chitighaz erau măgelele, crețele și „banii la grumaz” (salbele). Erau în folosințe salbe cu un rând și cu două rânduri de monede. Acestea reprezentau o adevărată avere, aparțineau zestreii fetelor.

În mână țineau o cârpuță (batistă) albă cu cîpcă frumos cusută, în colțul căreia se legau banii mărunți. Fetele mai subțiri, ca să pară mai grase, își făceau „cliciuri”. Trăgeau poalele până la subsuoară, după care se legau și la brâu. De sus se dezlegau și le lăsau în jos, așa arătau mai voinice, mai grase.

Trăsătura caracteristică a portului femeiesc era pieptănătura și gâteala capului. Fiecare femeie avea părul lung, cu cărare, împletit în două „coade”, din care muierile își făceau pup, formând pe ceafă un coc din două plete, numit „conci lat”, fixat cu așa-numite „ace dă conci”. Pletele erau legate la capăt cu zdranță neagră, să nu se desfacă. Mai târziu, nevestele își făceau cocul dintr-o singură pleată, numit „conci huhoiet”, vârvoiet, purtau „cârpă de delin” (basma), din mătase sau stambă.

În zilele călduroase umblau cu capul gol. Odinioară, femeile purtau două cărpe, una neagră cu bordură roșie, legată după coc „totoaică” (cârpă de conci), iar deasupra acesteia una neagră, legată sub bărbie, de sub care se vedea bordura roșie.

Fetele umblau cu capul descoperit, părul împletit în două plete, formându-le pe cap în cunună, la care le ziceau „tice pe cap”. Mai târziu, își purtau părul împletit într-o singură coadă, purtată pe spate, decorată cu panglică („meseloaică”).

Muierile umblau la lucru mai mult desculțe. Pantofi numai pe vreme mai rece și în zile de sărbătoare purtau.

larna îmbrăcau rochie din material mai gros, așa-numita sumnă. În cap aveau cârpă de delin, grenadir, terno sau mătăsă. Femeile mai tinere purtau cărpe

colorate, iar mai târziu se înveleau cu cărpe negre. Pe frig mare, îmbrăcau cărpe de lână, „cârpă cu biț” și „cârpă dă berlin cu ciucuri”, care avea formă pătrată. Se purta îndoită, primind formă triunghiulară. Se purta pe umeri, ținând colțurile în față cu mâinile sau legată în spate pe la brâu. Când era frig, o îmbrăcau luând-o în cap. Unele femei purtau așa-numit „ciureac”, zobon, teptar sau becheci, care era din piele de oaie, vopsită maro pe dinafară și la deschizătură, până la talie, era colorată cu blană, mițală mare, tundră.

larna purtau încălțăminte care se numeau „țapele cu tureac cu tiotori” (golund) cu țug, țapele jumătăți spangli, cu tocuri de diferite mărimi. În picioare se purtau „ștrimfi” de patent, legați deasupra genunchilor cu o fâșie elastică sau cu gumă.

(Despre portul bărbaților vom scrie în numărul următor)

Maria Sarca Zombai

(Fotografii din arhiva autoarei)

Pentru portul românilor din Chitighaz erau caracteristice hainele jumătăți, adică din două părți, largi și lungi, „până-n pământ”. „Când te măritai, deloc te băgau în negru”, zic femeile.

Cămașa femeiască de tradiție veche se numea spătoi și se purta sub bluză, făcută din pânză de in sau bumbac. La umeri era încrețit și împodobit cu cîpcă (dantelă), cu deschizătură la piept, care ajungea până la talie. Cămașa lungă, purtată ca lenjerie de corp se numea chimeșe.

Femeile mai înstărite purtau mâneci împodobite cu joljuri și cu șolzi de

cu plisuri (falduri). De sub fuste se vedea decorația poalelor cu cîpcă sau cu taze. Purtau câte trei-patru poale din patru lați, încrețite cu guler la brâu și se legau cu golund (șnur împletit din tort). Peste spătoi și poale îmbrăcau fustă, bluză, rochie și zadie. Materialul a fost de regulă din flacon, barșon, crebdeșin, mătăsă, atlas sau stofă. Bluza ajungea până la brâu, avea guler, mâneci lungi, strâmbe, și era prevăzută în față cu bumbi. Nu se purta legată în fustă ci pe deasupra acesteia. Peste fustă întotdeauna îmbrăcau și zadie, care era mai scurtă decât fusta legată în spate

FOAIA
românească

9 SEPTEMBRIE 2005
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Toma Iova, Rita Păcșas, Ștefan Crăsta. Tehnoredactare computerizată: Ștefan Mihailov. Editura și redacția: 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@axelero.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Bichșciaba, str. Luther nr. 5/B. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichș și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2005: 3 luni 912 forinți; 6 luni 1824 forinți; 1 an 3648 forinți. Apariția săptămânalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja.